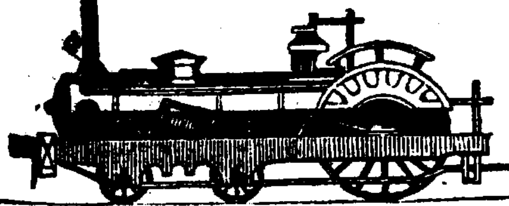
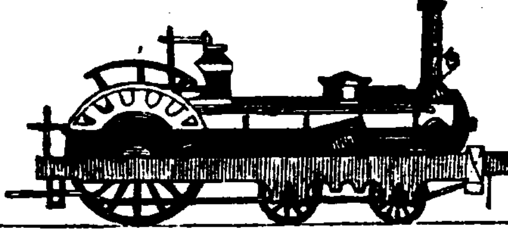
865 No. 22. VRIJDAG 17 Maart. 14de Jaargang.

DE LOCOMOTIEF.
SAMARANGSCH
HANDELS EN ADVERTENTIE-BLAD.

Abonnementsprijs per Jaar.
SAMARANG .... f 18.—
JAVA en de BUITENBEZITTINGEN .... „ 20.—
Betaling geschiedt **vooruit.** — Brieven **franco.**
Verschijnt tweemaal 's weeks Maandags en Vrijdags.

HOOFD-BUREAU: te Samarang bij DE GROOT, KOLFF & Co.

Te	**Batavia**	bij G. KOLFF & Co.
„	**Soerabaija**	„ THIEME, KOLFF & Co.
„	**Cheribon**	„ M. BLOK & CO.
„	**Tagal**	„ WED. DORT & Zn.
„	**Pecalongan**	„ J. C. SIMONET.
„	**Soerakarta**	„ DE GROOT, KOLFF & Co.
„	**Madioen**	„ JAMES DAVIDSON.
„	**Pasoeroean**	bij WEYERMANS & Co.
„	**Banjoemaas**	„ M. S. CHERIMAN.
„	**Djocjakarta**	„ C. F. PHILIPS
„	**Padang**	„ V. ZADELHOF en FABRITIUS.
„	**Makassar**	„ K. SUTHERLAND.
Voor	**Nederland**	„ JOH. NOMAN & Zn. Zalt-Bommel.

Prijs der Advertentiën.
Voor EEN tot TIEN Woorden voor 2 plaatsingen f 1.—
„ iedere volgende VIJF Woorden .... „ 0.50
exclusive het Zegel voor den Lande.
De betaling geschiedt **vooruit.** — Brieven **franco.**
Advertentiën te bezorgen vóór 12 uur.

Vertrek van de Landmail,
FRANSCHE 25 — ENGELSCHE 11—29 Maart.

Geduldsoefening.

Men zal zich herinneren, dat in der tijd één der ...en op Java het berigt behelsde, dat men ver...nten mogt, weldra het verlangen naar gemeente-...llingen bevredigd te zien, daar de commissie, ...e met het uitbrengen van een verslag werd belast, taak reeds grootendeels zou hebben voltooid. Of berigt werkelijk „uit een goede bron" was geput, ...en wij niet; zeker echter is het, dat de tijding ...engewoon opgang maakte, geen Indische Courant ...d er gevonden, die het niet opnam. Men zou dit kunnen aanvoeren als een bewijs, dat de Indische ...atschappij vurig gemeente-besturen wenschte, en ...ens als een voorbeeld, hoe gaarne de Indische druk...s iets goeds meêdeelt. Jammer slechts; dat zij niet ...er dit genoegen toont te hebben!

Ook ons is dit thans ontzegd, aangezien we mee... te moeten opmerken, dat men wel zou doen, de ...p op een zeer aanstaande vorming van gemeente-...ellingen te laten varen. Er bestaat o. i. niet de ...ste kans, niet het geringste uitzigt, dat Indië ze de eerste tijden zal zien verrijzen. We hebben en hadden sedert lang drie-, vier-, vijf-, zes- de Hemel ...t: hoeveel? — éénige Residenten, en we zullen ze ...ouden; we worden en we werden gebrekkig *bestuurd,* ¹) we zullen het nog blijven, want 't is een Resident on...gelijk, voldoende voor de openbare gezondheid en algemeene welzijn, in zoover dit met locale om...ndigheden zamenhangt, te zorgen, indien hij niet ...dere deelen van zijn te uitgebreiden werkkring in of gene opzigt verwaarloost. Een mensch kan ...l, een braaf en verlicht Resident kan zeer veel ...ds doen geboren worden, maar van iemand Sim...skracht te eischen in 't zedelijke of verstandelijke, ...nkt ons vrij gevaarlijk.

Wat ons tot het maken van bovengenoemde op...rking beweegt, is het antwoord, onlangs door den ...inister van Koloniën aan den Heer VAN BOSSE ge...ven. Letterlijk zullen we beider uitdrukkingen hier ...asschen, om een verkeerde interpretatie „zooveel ...enlijk" te voorkomen.

De Heer VAN BOSSE sprak:

„Ik ben bijna bevreesd den geachten afgevaardigde uit ...residentie eene koude rilling op het lijf te jagen, maar ...moet zeggen dat ik nog al ingenomen ben met het ...nkbeeld om op de groote plaatsen op Java gemeente-...stellingen in te voeren. Niet dat ik daar zou wenschen ...n stelsel van verkiezingen; een politiek stelsel gelijk ...er, acht ik voor Java minder geschikt. Maar eene ge...eente-instelling op groote plaatsen, aan welke de Gou...rneur-Generaal een gedeelte van zijne bemoeijingen zou ...unnen overdragen, voor zoover zij betrekking hebben tot ...e locale belangen; — ik geloof, dat dit zeer goed zou ...ijn.

Ik herinner mij eens van den Gouverneur-Generaal ver...omen te hebben, dat hij, te midden van zeer gewigtige ...verwegingen over de politieke belangen van Java, en ter...ijl hij tevens te oordeelen had over de bekrachtiging ...n sommige doodvonnissen, den loop zijner gedachten ...gebroken zag door een stuk, dat hem werd voorgelegd, ...n waarin de gewigtige vraag aan zijne beslissing werd ...nderworpen, of A. dan wel B. catechiseermeester te Ba...via worden zou! De Gouverneur-Generaal benoemt mis...chien nog den catechiseermeester, hij benoemt de diakenen ...n ouderlingen in de Protestantsche kerk, welligt de ste...elijke omroepers ook! Zeer zeker is het, dat men der...elijke kleinigheden van zijne bemoeijingen kon afsnijden, ...n, wanneer men nu in eene plaats waar zooveel Euro...eanen zijn, eene soort van gemeenteraad kon vormen, die ...ergelijke locale belangen kon behartigen, dan zou de Gouverneur-Generaal meer tijd hebben, om zijne aandacht ...e wijden aan de quaestiën van den dag."

Wat hier van den Gouverneur-Generaal gezegd ...ordt, geldt min of meer voor elk Hoofd van Gewes...telijk Bestuur. Het aangehaalde is in de hoofdzaak ...misschien reeds honderd maal beweerd en betoogd; ...maar een *da capo* is noodig, omdat 't schijnt, dat men ...hoorende doof en ziende blind is. Vasthouden aan ...het oude, offeren aan het oude, zweren bij het oude, ...minachten van 't nieuwe, vervloeken van hervormen, ...zoo niet in woorden, dan toch in daden, zoo niet openlijk, ...dan toch in het geheim, zoo niet geheel, dan toch ten ...halve: — ziet daar, wat nog slechts al te dikwijls ...wordt waargenomen. Indien 't mogelijk was, gingen ...sommigen, vreezen wij, half Java met papaver be...planten, om geheel Indië en Nederland en hun eigen ...conscientie er bij in slaap te wiegen. Niets schijnt ...kwaadaardiger en dieper in te vreten, dan de behoud...zucht, zooals die bij eenigen woedt; 't is, alsof de ...intensiteit toeneemt, naarmate de extensiteit vermin...dert:

„Als Pudel kam er in mein Haus,
Schon sieht er wie ein Nilpferd aus."

Maar . . . . . we moeten het antwoord van on...zen Minister meêdeelen!

„Den geachten afgevaardigde uit de residentie hoor ik spreken over gemeente-besturen met directe verkiezingen. Ik weet van die gemeente-besturen niets, dan dat ik wel eens gehoord heb dat een oud algemeen secretaris, een oud-raad van Indie, anders niet bekend wegens zijne liberale beginselen, *) daarvan een voorstander was; en ik heb uit de couranten gezien, ik meen voor dat ik Minister was, dat eene commissie vóór die zaak te Batavia was in het leven geroepen. Meer heb ik er verder niet van gehoord, en bij al den arbeid die op mij rust, heb ik die zaak niet aangeroerd, echter niet omdat ik er òf voor òf tegen ben, want het zou wel wenschelijk zijn, dat de gemeenten op Java ook wat bijdroegen, al ware het maar aan het gaslicht en andere zaken. Maar ik zie op het oogenblik nog niet duidelijk in, hoe ik bij de verscheidenheid van stammen, dat onderwerp zou moeten regelen. Komt de zaak uit Indië tot mij, dan zal ik haar met de meeste aandacht in overweging nemen."

Een antwoord, dat ons eenigzins in ongelegenheid brengt! De Minister is niet *voor* gemeente-besturen, is er niet *tegen* ook, doch zou evenveel wenschen, dat de gemeenten op Java het hare bijdroegen, b. v.. voor gaslicht en andere zaken, waaruit, dunkt ons, moet afgeleid worden, dat de Minister wèl gemeente-instellingen wil. Dit past ook het best bij het systeem van financiële neutraliteit, dat men de regering in zake van het verzorgen der weezen toeschrijft. Alleen zou zulk een onthouding toch steeds een anticipatie op de toekomst blijven en als zoodanig geen onverdeelde goedkeuring kunnen verwerven, zelfs niet bij hen, welke nooit de geschiedenis der weezen naspoorden, en nooit vernamen, dat velen van deze ongelukkigen tot vader hadden een militair van het Nederlandsch-Indische leger en tot moeder . . . .
. . . de voortzetting van deze geslachtslijst zou niets verblijdends opleveren voor het Gouvernement, vreezen wij.

Buitendien is de omvang van de eischen, welke men, met betrekking b. v. tot het oprigten en onderhouden van liefdadige huizen, aan eene plaats kan stellen, niet slechts afhankelijk van het al of niet bestaan van gemeente-besturen, doch ook van den graad van bloei, welken die plaats geniet, van de verhouding van kerk en staat en verdere omstandigheden. Nu gelooven wij — om ons tot de twee vermelde voorwaarden te bepalen — dat in Indië de kerk nog zeer ondergeschikt is aan den staat, en dat de bloei der steden nog zeer veel te wenschen geeft. Al kon dus de Regering besluiten, om spoedig één der massa hangende kwestiën flink door te hakken, door gemeente-besturen te vormen, dan zou het even wel voorbarig zijn, reeds dadelijk na die vorming al haar geldelijke hulp voor de toekomst te ontzeggen. De centralisatie-geest is zoo diep in de tegenwoordige toestanden doorgedrongen, dat een plotseling gemis van elke bemoeijenis in het financiële uiterst schadelijk moet werken. Eerst als de vrijheid der kerk aanwezig is en eene voldoende welvaart niet langer ontbreekt, kan men — indien geen andere hinderpalen zulks beletten — de gemeente-besturen in het geldelijke op eigen wieken laten drijven. Maar dat tijdstip is o. i. nog tamelijk ver verwijderd, zij het dan ook niet zóó ver, als volgens den Heer WINTGENS c. s. de vervulling van de 4de alinea van Art. 56 moet zijn!

In allen gevalle, wij moeten dit herhalen, dienen er — wanneer de gemeenten (?) werkelijk de geldelijke verpligting zal opgelegd worden, om geheel of gedeeltelijk eigen behoeften te bevredigen — vooraf gemeente-*besturen* in het leven geroepen te worden, opdat de belastingen volkomen doelmatig en juist worden gekozen, opgelegd, geïnd en besteed. Geschiedt dit niet, dan zal de billijkheid het Gouvernement zeker verbieden, zijn inkomsten door het heffen van nieuwe plaatselijke opbrengsten te vergrooten. Geschiedt het wèl, komen de gemeente-besturen tot stand, dan zal er een scherpe prikkel ontstaan voor zelfwerkzaamheid — dan zal de Europeaan met verhoogde belangstelling middelen beramen of overwegen, om de welvaart zijner medeburgers, waarmede eigen voorspoed dikwijls naauw verbonden is, te doen toenemen — dan zullen de steden bloeijen, en er zal geen bedenking zijn bij den meerdere in rijkdom, om voor den arme, den verlatene, den onkundige het penningske af te zonderen, dat onderhoud, verzorging en kennis geeft, zoo min als één weldenkende het wraken zal, dat hij verpligt wordt, naar zijn vermogen bij te dragen tot bestendiging van de bronnen, die voor allen vloeijen. Dan ook zullen de Residenten meer als Hoofd van Gewestelijk bestuur kunnen optreden, wat ontwijfelbaar tot geluk van den inlander zou zijn, omdat de gemeente besturen, *naast* hen staande tot hulp, veel tijdroovenden arbeid zouden overnemen.

Zijn we daar echter niet druk bezig met het trekken van wissels op de toekomst? Verliezen wij niet uit het oog, dat reeds in 1857 — dus zeven jaar geleden — de Hoofden van Gewestelijk bestuur werden geraadpleegd over hetgeen nu nog een kwestie is: — het vormen van gemeente-besturen in Indië? Vergeten wij niet, dat wij wilden aanraden tot tempering van reeds gekoesterde verwachtingen, tot het behoud van geduld ook wanneer andermaal ziekten zullen uitbreken, die misschien voorkomen hadden kunnen worden, en wanneer andermaal de West-Moesson offers zal eischen van tijd, of geld of menschenlevens? — Geduld dan, en hoop!

¹) De Minister noemde het Indisch-stelsel van *regeren* zelfs reëel!

*) Volgt hieruit niet, dat de Minister meent, dat elk liberaal man het vormen van gemeente-besturen moet voorstaan?

Een beschuldiging tegen het Indische Bestuur.

Wij bedoelen die, welke onlangs door de Arnhemsche Courant is uitgesproken. Nadat zij hare meening over de gehouden discussiën heeft medegedeeld, wil ze de stemming der Kamer in één woord karakteriseren en noemt ze „een algemeen krachtigen aandrang tot koloniale hervorming." — „Het behoud," zegt ze, „is letterlijk verdrongen, omdat het geen hervorming geven kan en wil. De ministeriëlen verdedigen hervorming als hun eenig levens-beginsel; de afwachters zijn slechts geneigd, hun verderen steun aan deze Regering te verleenen, wanneer zij niet langer meer aarzelt, om maatregelen tot hervorming voor te dragen."

Hierna komt ze, door een zeer geleidelijken gang van gedachten, tot de vraag, wat dan den Minister van Koloniën belet, wetsontwerpen tot dat doel — d. i. hervorming: — aan te bieden — een vraag, waarop zij zelf het antwoord niet schuldig blijft.

„Een zeer klein ongelukkig incident. De minister heeft zijne voorstellen ter consideratie en advies naar Indië gezonden, *en het Indisch bestuur, in plaats van zijne beschouwingen zoo spoedig mogelijk mede te deelen, slaapt bij de gewigtige plannen van het opperbestuur in.* Een zoodanig incident komt ons echter voor, meer te passen in het politiek stelsel van het behoud, dat geen hervorming wil en daarom de gewigtige zaken aan haakjes hangt, dan in een stelsel van werkzamen vooruitgang. Wanneer het Indisch bestuur zijn advies niet in tijds geeft, zouden, naar onze meening, de zaken haar voortgang moeten hebben, ook zonder dat advies, al liep men dan ook de kans, het Indisch bestuur te moeten wijzigen, indien het later zich ongeneigd mogt toonen, wezenlijke hervormingen, die in het moederland zijn vastgesteld, ten uitvoer te leggen."

De cursief gedrukte woorden behelzen een vrij sterke aanklagt; de kwestie is slechts, of ze gegrond mag heeten. Wij zijn vereerders van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal; wie durft het niet te zijn? Is onze Landvoogd niet liberaal? — Maar met velen heeft het ons bevreemd, door den Minister van Koloniën ten aanhoore van ieder feiten te hooren meêdeelen, welke niet het gunstigste denkbeeld kunnen geven van de werkzaamheid dier Ned.-Indische ambtenaren in 't algemeen. Er zijn bovendien zaken, welker liberale beslissing reeds lang gewenscht werd, maar altijd nog aanstaande is, zoo dat ook hier de vrees voor een herhaald uitstel verrijst.

De beschuldiging van de Arnhemsche Courant is evenwel overdreven, ja valsch; het Indisch bestuur slaapt niet in bij de gewigtige plannen tot hervorming. Dat zal het ook niet, uit vaderlandsliefde en pligtbesef. Het eigenbelang zelfs zou trouwens tot werkzaamheid aansporen, de gedachte aan het oordeel van tijdgenoot en nakomeling zou voldoende zijn, om tot het woekeren met de oogenblikken te dwingen, ook al ontbraken er edeler beweegredenen.

De meening van de Arnhemsche Courant, als zoude het raadzaam wezen, zonder het advies van het Indisch bestuur de wetsvoorstellen in te dienen, worde nooit door den Minister van Koloniën geduld! Indien Z. E. dat gevoelen aankleefde, zou zijn parlementaire loopbaan gedurende 1865 o. i. door een zeer onstaatkundige handeling gekenmerkt worden; onstaatkundig, omdat het aanzien van onzen Landvoogd aldus een knak zou ondervinden, onstaatkundig voorts, omdat de Minister bij de beraadslagingen in de 2de Kamer duidelijk verklaard heeft, een advies uit Indië bepaald noodig te achten. Ginds worde derhalve nog gewacht en hier door geen enkel Regeringspersoon één oogenblik gedraald!

Bekendmakingen.

Voor het Land. De Resident van *Rembang* maakt bij deze bekend, dat op Maandag den 27sten Maart 1865, des voormiddags ten negen ure, op het Residentie-kantoor te *Rembang,* bij inschrijving in het openbaar zal worden uitbesteed de levering van:

1,000,000 Metselsteenen in vijf perceelen.
5,000 Nederlandsche mudden of 250 koijangs Kalk in twee perceelen.
5,000 Nederlandsche mudden Zand in een perceel;

ten behoeve van het op te bouwen Residentie-huis ter hoofdplaats *Rembang.*

De voorwaarden liggen ter lezing op het Residentie-kantoor te *Rembang* en bij den eerstaanwezenden Ingenieur van den Waterstaat aldaar.

REMBANG, den 10den Maart 1865. (509)
De Resident voornoemd,
J. VIJZELAAR.

IN-OFFICIEEL GEDEELTE.
Aangeslagen Vendutiën.

Op MAANDAG den 20sten Maart, ten Huize van den Notaris *Lens,* en
In het Vendu-Lokaal van *Chevallier & Co.*

Op DINGSDAG den 21sten Maart, voor het Woonhuis van den Heer *Olijve Loubriat,* en
In het Vendu-Locaal van *Soesman & Co.,* van de nalatenschap van Wijlen den Heer *P. Bondam,* en van diverse Vastigheden.

Op WOENSDAG den 22sten Maart, ten Huize van den Heer *R. Smith,* en
In het Vendu-Locaal van *Thooft & Co.*

Op DONDERDAG den 23sten Maart, ten Huize van den Heer *W. de Jong,* en
Op het plein te Benteng-Sarie (Torbaija) van diverse Houtwerken.

Op VRIJDAG den 24sten Maart, voor de Pakhuizen van *Nieuwveen & Schuijmer,* en
Ten Huize van den Heer *H. Altheer.*

Op ZATURDAG den 25sten Maart, achter het Kantoor van den Waterstaat.

Advertentiën.

Vendutien van Soesman & Co.

Op MAANDAG den 20 dezer, ten Huize van den WelEdG. Heer *A. F. Lens,* op Pontjol.
Op DINGSDAG den 21 dezer, Toko-Vendutie, in hun Lokaal.
Op WOENSDAG dn 22 dezer, ten Huize van den WelEd. Heer *R. Smith,* aan den Bodjongschen weg.
Op DONDERDAG den 23 dezer, ten Huize van den WelEdelen Heer *W. de Jong,* Paradeplaats.
Op VRIJDAG den 24 dezer, ten Huize van den WelEd. Heer *H. Altheer,* tegen over de Paardeplaats.
Op WOENSDAG den 29 dezer, in de Heeren-Straat, ten huize van Mejufv. *Everts.* (519)

Vendutie wegens vertrek,
op Maandag den 20sten Maart,
ten Huize van den Heer
LENS, Notaris,
OP PONTJOL, DOOR SOESMAN & CO.,
van ZEdG. bijna geheel nieuwe Inboedel, bestaande uit:

Europesche en Bataviasche Meubelen, waaronder 2 mahoniehouten Ameublementen, waarvan een met groene Zijde en het andere met rood Velours d'Amiens bekleed, een groote Divan en 2 Voltaires bekleed met roode Zijde, mahonie- en notenhouten Tafels, Consôles, Knaapjes en Waschtafels met marmerbladen, Speeltafels, een Bonheur de Jour, alles in hetzelfde genre en van hetzelfde maaksel, en behoorende bij eerstgenoemd Ameublement, 1 Buffet, 1 Etenstafel met 6 bijbladen, 1 Psyché-Toilettafel, Fransche Prachtspiegels, Engelsche en Fransche Schilderijen met vergulde en zwarte Lijsten, Engelsche Lampen, eene vergulde Kroon met lustres, Pendules, prachtig Fransch Porcelein-, Kristal- en Glaswerk.

VERDER: Een geheel IJzeren Draaibank uit de fabriek van *Fenn & Co.* te Londen met bijbehoorende Koperen Bussen, Ringen en eene groote partij Gereedschappen voor het werken in Hout, Koper en Ivoor, alles best Engelsch fabrikaat, eene partij diverse Timmermans gereedschappen.

VOORTS: 1 span Sandelwood Paarden [Schekken], 1 span Timorezen [Bruin], 1 span Makassaren [Valken], 1 uitmuntend donderbruin Sandelwood Rij-Paard, hoog ruim 4 voet 2 duim, 1 do. Makassaar van 4 voet 1 duim, 1 Kinder-Rijpaard [Valk], 1 prachtige Tent-Wagen [Vis-à-Vis] met roode Zijde bekleed [Hollandsch fabrikaat], 1 Palankin en 1 Mylord, 1 Kinder-Wagentje, Europesche en Inlandsche Tuigen, Engelsche Zadels, Stal-gereedschappen, Melkgevende Koeijen en wat verder te voorschijn zal worden gebragt.

Op ZONDAG den 19den Maart van 9 tot 12 uur te bezigtigen.

NB. Van deze Vendutie zal eene gespecificeerde Catalogus worden rondgezonden, en is die intusschen bij de ondergeteekenden verkrijgbaar, die zich gaarne met Commissiën zullen belasten.

[474] SOESMAN & Co.

Toko-Vendutie
op Maandag 20 Maart 1865,
van diverse Koopmanschappen, 50 zakken Rogge en bijgebragte Goederen.

(520) CHEVALLIER & Co.

Op onze Vendutie
van Maandag den 20sten dezer,
zullen wij nog verkoopen:

Een partijtje Fransche Heeren-Hemden, Linnen Broeken, Lakensche Rokken en Jassen, Zijden dito en Vesten.

(521) CHEVALLIER & Co.

VENDUTIE WEGENS VERTREK,
op Dingsdag 21 Maart 1865,
ten huize van den WelEdelGestr. Heer
OLIJVE L'OUBRIAT,
over het Komedie-Gebouw, door (522)
J. J. RODENBERG,
van ZEdgestr. netten en goed onderhouden inboedel.
NB. Bijgebragte goederen worden aangenomen.

Nog zal
op de Vendutie van 21 Maart,
VERKOCHT WORDEN:
1 zoo goed als nieuwe Tentwagen.
(523) J. J. RODENBERG.

Toko-Vendutie.
Op Dingsdag den 21 dezer,
zullen Soesman & Co.
Vendutie houden in hun Locaal:
van diverse Koopmanschappen en aangebragt Goederen,
waaronder: diverse artikelen toebehoorende aan den boedel van wijlen den Heer P. BONDAM. (524)

Verkoop van Vastigheden.
Op Dingsdag den 21sten dezer,
zullen SOESMAN & Co., ten 10 ure precies, aan den meestbiedende op Vendutie toewijzen,
de navolgende Perceelen, als:

De 3 Perceelen in Wijk Lett. B, No. 85a, No. 85b en 85c, toebehoorende aan den gewezen Regent van Japara
RADEN ADIPATIE ARIO TJITRO SOMO,
breeder in vorige Advertentien omschreven.

2/12 onverdeeld Aandeel in het Perceel gelegen buiten deze stad aan de Noordzijde van den grooten weg naar Daratan in Wijk Lt. G, No. 66, waarop gebouwd is, een Steenen Huis en Bijgebouwen, allen met Pannen gedekt.

2/8 Aandeel in het Perceel gelegen aan de Westzijde van het Maleische Kamp, Wijk La. F, No. 199a.

2/12 Aandeel in het Perceel insgelijks gelegen in het Maleische Kamp, Wijk La. F, No. 199c.

De 3 laatstgenoemde toebehoorende aan de Arabieren SECH MOHAMAT BIN ABOE BAKAR BARADOAN en SECH OEMAR BIN ABOE BAKAR BARADOAN.

Nadere inlichtingen te bekomen bij
[525] SOESMAN & Co.

Vendutie wegens vertrek.
Op Woensdag den 22sten Maart, zal door Soesman & Co.
ten Huize van den WelEdelen Heer (367)
R. SMITH op Bodjong,
op Vendutie worden verkocht, de aan ZEd. toebehoorende zeer nette en goed onderhouden Inboedel, bestaande meerendeels uit massief Mahoniehout, waaronder een keurig Ameublement, Engelsche Lampen, Idem Glas- en Cristalwerken, Zilver- en Pleetwerken, Wagens, goedloopende spannen Wagen-Paarden, Tuigen, eene partij Stalgereedschappen en wat verder tot eenen zeer compleeten Inboedel behoort.

TOKO VENDUTIE
op Woensdag 22 Maart a. s.,
van Koopmanschappen en bijgebragte Goederen.
(526) THOOFT & Co.

Op onze Vendutie van Woensdag,
zullen wij nog verkoopen, voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan:
HPK. 1/2 9 kisten PAPIER,
min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per Ned. Schip *L. J. Enthoven*, kapt. N. KOENS.
[527] THOOFT & Co.

VENDUTIE WEGENS VERTREK.
Op Donderdag den 23 MAART 1865
zullen de ondergeteekenden Vendutie houden,
TEN HUIZE VAN DEN WELEDELE HEER
W. DE JONG,
op de Paradeplaats
van ZEd: nette en goed onderhoudene inboedel bestaande uit: Banken, Tafels, Stoelen, Ledikanten, Waschtafels, Spiegels, Schilderijen en eene élegante Volière met Kanarievogels.
[475] SOESMAN & Co.

Op de Vendutie
van Donderdag den 23 dezer,
ten huize van der Heer
W. DE JONG,
zullen wij nog verkoopen:
Een span goed gedresseerde Wagen-paarden.
(528) SOESMAN & Co.

Hout Vendutie.
Op Donderdag den 23 Maart,
van DJATTIE-BALKEN en andere HOUTWERKEN,
op de Stapelplaats te TORBAIJA.
(529) THOOFT & Co.

VENDUTIE WEGENS VERTREK
op Vrijdag den 24sten dezer,
ten huize van den WelEd.Gestr. Heer
H. ALTHEER,
over de Paradeplaats, van ZEdG. zeer netten inboedel, bestaande uit:
Banken, Stoelen, Tafels, Lampen, Schilderijen, Spiegels enz.; voorts: een Oliepers, een Jagtgeweer, een Pistool om met 28 kogels te laden en verder wat te voorschijn zal worden gebragt.
(530) SOESMAN & Co.

ONTVANGEN:
Kool- en Zweedsche Teer,
Gekookte- en ongekookte Lijn-olie, Terpentijn-olie, Waterglas, alle soorten van Verwwaren (droog en aangemengd,) Zinkwit, Portland-Cement, Glazen-dakpannen, Glasruiten, enz.
(531) THOOFT & Co.

Overheerlijk Holl. gezouten Spek
per ℔ te bekomen à Comptant
[479] *bij* J. J. RODENBERG.

Geen grijze Haren meer!
MELACRôME,
NIEUWE PLANTAARDIGE MIDDEL OM DE
HAREN en den BAARD,
zonder het minste nadeel duurzaam te verwen,
Prijs *f* 6.— contant.
Hoofd-Depôt bij BOTZEN,
(532) te Samarang.

Ontvangen:
ENGELSCH JAGTKRUID,
Patent Hagel van No. 0 tot 10.
[533] THOOFT & Co.

GOED ZINGENDE
KANARIEVOGELS
EN
VERSCH VOGELZAAD.
(268) H. F. GRIVEL.

Geweren van „Zeller".
SOESMAN & CO. HEBBEN PAS ONTVANGEN:
Gewone en Lefaucheux GEWEREN en BUKSEN,
waaronder met Hartsvanger, Pistolen, Revolvers enz. van deze beroemde Geweren-Fabrikant. (534)

PER ENTHOVEN:
Een factuurtje FIJNE Engelsche HANGSLOTEN, van verschillende dimensiën
(535) THOOFT & Co.

STEVIGE ENGELSCHE
ENVELOPPEN,
van diverse formaten, tegen lage prijzen te verkrijgen
(536) bij SOESMAN & Co.

HAMACHER & CO.
(537) **BATAVIA.**
Ontvingen wederom per ALEXANDER, van Amerika:
EENE PRACHTIGE FACTUUR AMERIKAANSCHE
PETROLEUM-LAMPEN,
zoo als nog niet is aangevoerd, waaronder Hang- en Tafellampen, allen uiterst soliede en keurig bewerkt.

ASPHALT-VILT.
Zweedsche- en Koolteer, diverse Verwsoorten, Lijnolie, Terpentijn, Traan, Vernis, Puimsteen, enz. enz.
(538) SOESMAN & Co.

Ontvangen:
Meerschuimen Sigarenpijpjes.
(323) H. F. GRIVEL.

Wijn van de Wed. Reijers & zoon.
Per Enthoven hebben Soesman & Co. thans ontvangen;
Pauilloc en St. Juliën Médoc, op 1/1 en 1/2 flesschen, tegen vroegere prijzen ook nu verkrijgbaar. (539)

ONTVANGEN:
Extra fijne Toilet-Sponsen,
(540) bij BOTZEN.

Per Peking hebben wij ontvangen:
Eene keurige factuur Fransche Schilderijen in rijk vergulde lijsten, meerendeels prachtige Gravures en nieuwe onderwerpen.
(541) SOESMAN & Co.

BOURGOGNE,
op heele en halve flesschen, bij
(542) SOESMAN & Co.

Soerabaijasche AARDAPPELEN,
[543] P. JOHANNES.

Voor Kinderen!
De Levensgeschiedenis van Robinson Crusoë,
NAAR DEN ROMAN VAN DANIEL DE FOE,
op nieuw verteld door N. A. VAN CHARANTE, in 2 deelen, met 21 fraaije platen, netjes gebonden, *f* 8.— franco per post.
(544) DE GROOT, KOLFF & Co.

Samarangsch
Liefhebberij Tooneel
TOT NUT EN VERMAAK.
Hoogduitsche Voorstelling door Liefhebbers. buiten Abonnement.
Op Maandag den 20e. Maart 1865,
zal met medewerking der Muzijk-Vereeniging St. Cecilia,
TEN TOONEELE GEVOERD WORDEN:
DER BURGER-GENERAL,
Lustspiel in einem Aufzuge
EN DAARNA:
Monsieur DU BLÉ.
Lustspiel in zwei Aufzugen.

Voor deze Representatie zijn de prijzen bepaald op *f* 2.50 voor een Heer, op *f* 2.— voor eene Dame, en voor het bespreken der Plaatsen 50 Cents.

Bewijzen van Toegang zijn verkrijgbaar, aan het Komedie-Lokaal op Zaturdag den 18den dezer en op den dag der Representatie van 9 tot 12 ure, terwijl ook plaatsen vooraf kunnen besproken worden ten Kantore van den ondergeteekende.

De deuren zullen geopend zijn 's avonds ten half 7 ure.

Aanvang ten 8 ure precies.

Namens de Directie:
De Secretaris,
[502] J. J. A. H. CLIGNETT.

Er wordt in een Apotheek gevraagd:
EEN LEERLING,
dan wel iemand die in een Apotheek werkzaam is geweest en eenigzints bekend met het recepteren.

Te adresseren onder Letter C, bij de Heeren THIEME, KOLFF & Co. te *Soerabaija*. (545)

Van af 20 Maart 1865, zal bij den ondergeteekende ter inzage voor belanghebbenden gereed liggen, de rekening en verantwoording over het door hem gevoerd beheer in den boedel van wijlen den Heer L. C. KEUS.
(546) W. HEN.

Heeren Aandeelhouders van het Samarangsche Praauwenveer
wordt kennis gegeven, dat door de Directie in de tweede helft der maand April e. k. zal worden gedisponeerd over eene derde storting van 20 pCt. of *f* 400,— per aandeel, ingevolge art. 5 der Statuten.
Namens de Directie:
J. P^h. VON HEMERT,
(547) *Secretaris.*

Ten behoeve van het Samarangsche Praauwenveer zijn benoodigd:
5 overdekte Djattie-houten Praauwen van 7 Kojangs laadruimte elk, en
3 idem idem van 6 kojjs. idem „
Inschrijvings-billetten van Heeren Reflectanten op de levering dier Praauwen, zullen aangenomen worden tot en met 15 April e. k., terwijl de condities van de levering op franco aanvragen te bekomen zijn bij de Directie van het Samarangsche Praauwenveer.
Namens de Directie:
J. P^h. VON HEMERT,
(548) *Secretaris.*

Eene DAME die het Hollandsch, Fransch en Engelsch grondig kan onderwijzen en ook Piano- en Zangles geeft, wenscht tegen billijke voorwaarden hare morgen-uren te besteden, aan de opleiding van een viertal Meisjes.

Informatiën te bekomen met franco brieven aan het Bureau van dit Dagblad. (549)

Uithoofde van vertrek van den heer
E. L. GRAZHOFF,
komt de door den ondergeteekende op hem verleende **Generale Procuratie** te vervallen.
SAMARANG, EMILE BÉDIER.
15 *Maart* 1865. (550)

De Heer Olijve L'Oubriat en familie
verlaat Java, gemagtigden de Heeren
(551) GERDES OOSTERBEEK en W. DE JONG.

Houder van Cognossement
aan ORDER, over:

H
C T in ◇ **1 kist gemaakte KLEEDERE.**
H No. 1.

afgeladen door H. Th. C. HELLINGS en aangebragt per Ned. Schip *Peking*, Kapt. S. DEINUM, gelieve zich bekend te stellen bij den Agent,
(552) JACOBUS HIJMANS.

TE KOOP of TE HUUR.
Een Woonhuis en groot Erf te *Salatiga*.
Informatien bij de Heeren WERMUTH te *Samarang* en bij
(553) N. D. VAN SLIJPE.

TE HUUR Het Huis
bewoond door Mevrouw de Weduwe DE NIJS, gelegen aan de *Heeren-Straat*, tegen Officiers Kleeding-Magazijn, te bevragen bij
(554) BOGA

Geboorten.

Bevallen van een' *ZOON*, vrouwe J. C. DIBBETS.
FORT DE KOCK, 7 Februarij 1865.

Bevallen van een' *ZOON*, J. VAN DE geb. *van Hogezand.*
KLATTEN, 10 Maart 1865.

Bevallen van een' *ZOON*, de Echtgenoot D. RUSMAN.
SAMARANG, 12 Maart 1865.

Bevallen van eene *DOCHTER* Vrouwe SELL, VAN GESSEL.
BODJA, 12 Maart 1865.

Sterfgevallen.

Heden ontsliep tot onze diepe smart, on lijk geliefde *ZOON*, ANTON OTTO ouderdom van 15 jaren.
SAMARANG, A. D. HIELCK
9 Maart 1865. O. A. HIELCK
(517) *de la*

Na een smartelijk en langdurig lijden ove 23sten Februarij 1865 te *Gondang-* (Residentie *Soerakarta*) mijn geliefde broe TRUS JACOBUS MEIJER, in den ouder ruim 44 jaar. W. ME
SAMARANG, den 12den Maart 1865.

OFFICIEEL GEDEELT
DOOR ZIJNE EXCELLENTIE DEN GOUVERNEUR-G
zijn de volgende beschikkingen genomen:

CIVIEL DEPARTEMENT

ONTSLAGEN: Op verzoek, eervol, uit 's lands burgerlij gewezen opziener der wegen te Kaijoetanam, gouvernemen Westkust G C. Thimoleon, gegageerd sergeant der infanterie.

GESCHORST: In de verdere uitoefening zijner betrekk wezen waarnemende opziener van Boeroe (Molluksche eilan ambtenaar ter beschikking van den assistent-resident van Goro dentie Menado), C. P. L. Krug.

BENOEMD: Tot adsistent-resident van Hila en Larike ment der Molluksche eilanden), tevens vendu-meester aldaar Huijsers, laatstelijk secretaris der residentie Ternate, onlangs uit Nederland teruggekeerd. Tot secretaris van het gouver Molluksche eilanden, tevens algemeen ontvanger te Amboina, naar op wachtgeld E. J. Vermandel, laatstelijk administrateur nen in het distrikt Soengeislan (eiland Banka). Tot havenme ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Tjilatjap Banjoemas), de kommies-kontroleur der inkomende en uitgaan Samarang C. W. Bogaardt. Tot kommies-kontroleur der in uitgaande regten te Samarang, de kommies-ontvanger der in uitgaande regten te Muntok (residentie Banka) J. M. Gerlach delijk deurwaarder bij den landraad der stad en voorsteden v P. C. M. van Abkoude, laatstelijk derde deurwaarder bij de justitie te Batavia, buiten bezwaar van den lande.

MILITAIR DEPARTEMEN

OVERGEPLAATST: Bij de geneeskundige dienst van Bi derhoorigheden, de officier van gezondheid der derde klasse M. kerken, van de geneeskundige dienst te Serang (Bantam).

MARINE DEPARTEMENT

ONTSLAGEN: Uit's lands dienst, de tweede machinist aa den gouvernements stoomer Hertog Bernard, J. van den Heav

---

Samarang.

No. 20 der Javasche Courant bevat twee beslu

1. Het besluit van 31 Maart 1858 No. 17 w wijzigd in zóó ver, dat Djokdjokarta mag worde wezen tot standplaats van een Roomsch-Katholie telijke der 2de klasse, die van daar uit, buiten e de Residentie *Djokdjokarta*, verpligt zal zijn, in de Roomsch-Katholieke geestelijken te *Samarang* dienen de Residentiën *Kadoe, Bagelen* en *Banjoe*

2. Ook aan Wees- en Boedelkamers in de be buiten Java en Madura wordt de bevoegdheid om, bij den verkoop van perceelen, bij die Colle bonden mede op te bieden tot aan de beleen met vrijlating om, kooper geworden zijnde, die later ten meesten voordeele van genoemde Coll der de hand af te staan.

Voorts wordt medegedeeld, dat de Koning goe heeft verleend op Art. 1 van het besluit van 6 O No. 6, houdende een ampliatie van het Reglem reis en verblijfkosten van burgerlijke Ambtenaren Indie.

— In de genoemde Javasche Courant leest m de Binnenlandsche Berigten, dat een stuwdam legd in de rivier Tjiliong (Residentie Cheribon) men twee voordeelen heeft verkregen:

„1°. Door het verkregen water kan men eene op van 6000 bouws woeste gronden van het *Rantja* der afdeeling *Galoe* tot sawah make staande rijstvelden voorzien van levend wat

2°. De rawa *Onom* was door de schadelijke dan uit het stilstaande water opstegen, oorz miasma-koortsen onder de bevolking in den

Door den stroom van loopend water in gebragt, wordt de oorzaak van de ongezond streek weggenomen.

Van de bovengenoemde uitgebreidheid v bouws woeste gronden zijn dit jaar reeds 20 ontgonnen en met padi beplant."

— De Directeur van Financiën deelt in het Nieuwsblad dd. 10 Maart mede:

„*a.* dat steeds verkrijgbaar zijn gouvernements-wisse de *f* 100, af te geven door de hoofden van ge bestuur op en buiten Java, betaalbaar à pari, dagen na zigt, bij 's lands kassen te Batavia, S en Soerabaija, naar keuze van den nemer;

b. dat voor overmakingen boven de *f* 100, naa plaatsen dan de drie genoemde, in zoo ver de 's lands kassen zulks toestaat, vereischt wordt ciale magtiging van den direkteur van financi belanghebbenden aan te vragen bij behoorlijk g aan hem gerigt rekest, in te dienen door tussch van het hoofd van bestuur van het gewest, al betaalbaarstelling verlangd wordt;

c. dat bij alle kassen in Nederlandsch-Indië, wissel departement van Koloniën in Nederland, betaal maanden na dato, verkrijgbaar zijn, en dat omtr geen bij het doen der aanvragen om zoodanige behoort te worden in acht genomen, alsmede den voet der afgifte, inlichtingen te bekomen de hoofden van gewestelijk bestuur."

— Naar wij uit een goede bron vernemen, is 8e. dezer een windhoos over de dessa *Pangang-Pengaran*, afdeeling *Salatiga* getrokken, tengevolg van genoemde dessa deerlijk is geteisterd.

Het getal huizen en boomen enz. door dit o aarde geworpen, is als volgt:

Huizen, groot en klein, 5 Keukens, 1 Padie-schuur, ...el-kralen, 1 Paarden-stal, 14 Klapper-boomen, 12 ...a-boomen, 100 Bamboe-stoelen en 30 andere boo-

— De Passocrocansche Courant melt, Z. E. deGouverneur ...eraal het voornemen dat zoude hebben binnen kort ...eroean met een bezoek te vereeren.

— De *Singapore Freepress* No. 9 bevat een opgave van ...ime genootschappen (*Kongsies*) welke in Singapore ...len gevonden. We deelen daarvan eenige bijzonder...n mede. De genootschappen worden in drie klassen ...eeld. De eerste klasse telt onder haar leden belijders alle godsdiensten en indivudus van allerlei rassen. ...de tweede klasse worden uitsluitend inboorlingen van ...ndere districten of steden opgenomen; daartoe behoo... de *Kong Teh Quan* — een uitgelezen club van voorna... kassiers enz. — en de *Kong Kah*, zamengesteld uit ...msch-Katholieke Christenen. De derde klasse bestaat gilden: *Loo Seng Ham* voor de kleêrmakers, *Boon Wa ...g*, voor de juweliers, enz. In het geheel zijn er circa 31 ...*gsies*.

— In Pinang brak eenigen tijd geleden de cholera uit. ...oorzaak werd onderzocht en toen men bevond, dat ...rootendeels in het gemis aan goed drinkwater lag, wer... er DADELIJK maatregelen genomen, om het kwaad ...r het vervolg te verhelpen. Die onvoorzigtige, roeke...e Engelschen!

— Voor een paar weken ontleenden wij aan een buiten...dsch blad een beschrijving van een kanonneerboot, voor ...ening van het Holl. Gouvernement in Engeland ge...wd. Volgens de verklaring van den Minister van Ma..., is dit vaartuig *niet* voor Indie bestemd en de naam ...andig-Vlug" een verzinsel.

— Een paar dagen geleden lazen wij, dat de bevolking Zuid-(?)Borneo met Europeanen zamen feestelijk ...onings verjaardag had gevierd. Dit was een zeer goe... tijding. Doch hiertegenover staat in het Bat. Handelsbl. ... berigt uit Palembang, dat eenige aanzienlijke, daar ...wezige inlanders, als vijanden van de Nederlanders voor...t. Dit berigt eischt dringend onderzoek, en als het ...n blijken mogt, waarheid te zijn, dan zal de Regering, ...pen wij, toonen, weêr een helder en juist begrip te hebben ...n haar waardigheid. Hier dient, dunkt ons, met de grootste ...strengheid en met ongewonen spoed gehandeld te worden!

— Het telegraphisch berigt, dat onlangs in de *Locomo...f* over de Algemeene vergadering van Aandeelhouders ...r Javasche bank voorkwam, maakte een vrij scherp con...st met het verslag, dat het Bat. Hand. gaf. Wie zich ...hter de moeite heeft gegeven, het verdere geschrijf over ...e zaak na te lezen, zal tot de conclusie komen, dat onze ...orrespondent de juiste voorstelling had gegeven. Er is ... der daad niets besloten — al bleef men ook zes uur ...jeen — de oppositie tegen de Directie was te groot, om ...n bepaald resultaat te verkrijgen. Van die oppositie ...aagt ook het stuk in het vóórlaatste nummer der Bat. ...ouranten het merk; ze bevatten meer dan één uitdruk...ng, die de gedachte aan een votum van wantrouwen op...ekt. We stellen ons voor, na afloop van de vergade...ng op 23 Maart, op het onderwerp terug te komen.

— Eergister is er weêr een diefstal gepleegd bij één ...er Handels-kantoren in deze stad. Dat de ijverige po...cie de daders zou krijgen, is voor ons niet zeer waar...hijnlijk.

Ingezonden Stukken.

De Cholera-Epidemie te Makassar.

(*Zie Makass. Courant van* 12 *Januarij en* 13 *Februarij* 1865).

Het is de ingezetenen van Makasser niet kwalijk te ne...en, dat zij lekker zijn, met het plotseling ophouden ...er Cholera-Epidemie, door de te Makasser ingevallen ...egens.

Een uitvloeisel van hunne vreugde daarover vinden ...ij in de beide dagblad-artikels, die aan de Cholera-Epi...emie gewijd zijn — in welke artikels de Heer LUDEKING, ...Eerstaanwezend Officier van Gezondheid aldaar, tot in de ...wolken verheven wordt.

Het is eene aangename en vleijende uitzondering, wan...neer nu en dan de verdiensten van een Geneesheer door ...het publiek erkend worden, even als die van iederen af...tredenden Resident, Controleur, enz. enz.

Doch minder aangenaam is het, wanneer die loftuigin...gen in de dagbladen op *onhandige* wijze plaats hebben — ...en dit toch is het geval bij de Makassaarsche loftuigingen.

Wij willen gaarne aannemen, dat de Heer LUDEKING, ...*naar zijn beste weten*, zich in de Cholera-Epidemie be...ijverd heeft, om hulp te verleenen, en aan de ziekte paal ...en perk te stellen. Wij willen gaarne gelooven, dat de Heer L. een even verdienstelijk Geneesheer als Dichter is, wij gunnen hem gaarne, dat een Cholera-medaille zoo groot als een tafelbord of zelfs het Virtus Nobilitat (dat de Makassaarsche Courant voor hem reclameert) weldra zijn borst versieren mag naast de Eikenkroon en de orde van Philips den Grootmoedige, die hij verdiend heeft — de eerste door eene fraaije, zeer wetenschappelijk *naar de kleuren* gerangschikte collectie insecten uit de Padangsche Bovenlanden, de tweede door eene aan Professor KAUP in Hessen-Darmstadt toegezonden collectie conchiliën van Amboina.

Wij zouden dan ook die artikels der Makassaarsche Courant met stilzwijgen hebben laten voorbij gaan, indien niet daarin zooveel belagchelijks, zooveel onjuists, zooveel onduidelijks en zooveel onbillijks voorkwam.

Ik zeg zooveel *onbillijks* — en dat is volkomen waar. Immers in het laatste dier artikelen wordt gezegd, dat de Heer L. door zijn desinfectatie-maatregelen de Cholera te Makasser plotseling deed ophouden, en wordt dit aan alle Geneesheeren op Java en elders *ter navolging* aanbevolen.

In de eerste plaats beweer ik op goede, gezonde wetenschappelijke gronden, dat *niet de desinfectatie)* door Chloor-berookingen) maar wel degelijk de *invallende regens* de Cholera-Epidemie deden ophouden.

Hoe de Heer LUDEKING zelf eenig gewigt heeft kunnen hechten aan die desinfectatie, hoe hij eene zoo alarmerenden maatregel als het stelselmatig ontruimen der kampementen heeft kunnen bevelen — *enkel om die kampementen te desinfecteren* — is mij bij een Geneesheer onverklaarbaar.

Immers in Cholera-tijden is het een eerste en voornaamste stelregel, dat men geen Cholera-vrees mag bevorderen.

En wat nu ook de geachte schrijver van het 2de opstel zeggen mag, zoo beweer ik, dat die desinfectatie wel degelijk als een alarm-klok op het publiek moest werken.

In de tweede plaats is het zeer onbillijk, wanneer men uit ingenomenheid met een Geneesheer zegt, of liever te kennen geeft, dat als de Geneesheeren op andere plaatsen hun pligt zoo begrepen hadden als de Heer L., of als zij even als hij de eminente ontdekking gedaan hadden, dat de Cholera door Chloor-berookingen te verdrijven is, de Epidemie ook op die andere plaatsen opgehouden zoude zijn, en dus honderde levens gespaard, en zoovele treurende weezen nog in het bezit hunner ouders, zoovele treurende ouders nog in het bezit hunner lievelingen zouden zijn.

Deze bewering kweekt wantrouwen, bij het niet zaakkundige publiek in de bekwaamheid van Geneesheeren, die voor het meerendeel in kundigheden stellig niet voor den Geneesheer van Makasser behoeven onder te doen, en waarvan een zeer groot getal — zoo in practische als in theoretische wetenschappelijke kunde — verre boven hem staan.

En dit hebben zij getoond door *niet* te *desinfecteren*. Immers omtrent het zich uitbreiden der Cholera bestaan slechts twee wetenschappelijke hoofdmeeningen — de eene is de Theorie van het grondwater, de tweede is die van het Cholera-miasma, dat zich zoude ontwikkelen uit de gistende of met rottende *dierlijke* stoffen in aanraking komende Cholera-evacuaties.

De laatste stelling is feitelijk bewezen waar te zijn.

Maar dat een Cholera-gift zich zoude ontwikkelen uit muren, vloeren, planken en bamboezen, of zich daaraan zoude vasthechten — dat dit te voorkomen, of te vernietigen zoude zijn door Chloor-berookingen of diergelijke middelen — dat is eene ontdekking, die, als ze mogelijk of waar was, den Heer L. waardig zoude maken, dat men hem met drie Nederl. Leeuwen-ordes te gelijk *opsierde*.

Ongelukkig is ze noch waar noch mogelijk — noch rationeel noch te verdedigen — en is de desinfectatie volkomen onzin.

Een ander geval is het, als men de ontruiming van het kampement beschouwt afgescheiden van de desinfectatie kwestie. Neemt men aan, dat een persoon, of meerdere personen, in een kampement aan eene Cholerische Diarrhæa lijden — zonder dat zij zelfs vermoeden dat die Diarrhaea reeds Cholera is, dat hunne ontlastingen, op gegevene tijdstippen en onder bepaalde omstandigheden besmettelijk worden.

Die personen maken gebruik van de gewone laterines.

Die personen krijgen nu plotseling des nachts eene zoodanige toename van verschijnselen, dat men begrijpt dat zij Cholera hebben. Een korte tijd gaat voorbij, voor dat zij naar het Hospitaal gebragt worden. In die tusschentijd braken zij op den grond, hunne ontlastingen geschieden in de laterines of in de kleedingstukken of op de britsen.

Daar het nu bekend is, dat het Cholera-gift, na een bepaald getal dagen zijn kracht van besmetting verliest, zoo zoude het ontruimen van die lokalen, zonder verdere maatregelen, reeds voldoende zijn, om ze na eenige dagen reeds, weder zonder gevaar bewoonbaar te maken.

Het goed reinigen der kleedingstukken van Cholera-lijders, die welligt kleine hoeveelheden der uitgebraakte stof of der Cholera-onlastingen bevatten — het reinigen der britsen, waar zij op gelegen hebben en van de vloer onder die britsen — het dagelijksdoorspoelen der laterines of waar dit niet doenlijk is het dagelijks inbrengen van eene laag aarde of houtskool op de in de laterines bevatte stoffen — ziedaar de maatregelen, die men behoort te nemen.

Maar geen Chloor-berookingen, die tot niets leiden — dan tot alarmering en tot nuttelooze uitgaven!

Uit het vorengaande zien wij, dat, indien de geachte schrijver ons den Heer L. voorstelt als de besmettelijkheid der Cholera met een edel doel ontkennende, terwijl hij zelf (de Heer L.) van die besmettelijkheid wel degelijk overtuigd was en hem daarvoor prijst, de Heer L. daarentegen geenzins op de hoogte was van den wezenlijken aard dier contagieusiteit, want anders zoude hij de Chloor-berookingen achterwege gelaten hebben.

Dat trouwens ontruiming der lokalen niet eens eene „conditio sine qua non" is tot het stuiten der Cholera — heeft men voldoende gezien — b. v. bij de Kavallerie op Batavia, waar de Cholera de eerste slagtoffers maakte. In de eerste dagen kwamen bijna uitsluitend Kavalleristen in behandeling. Kort daarna hield de Cholera bij dit corps *plotseling* op *zonder Chloor-berookingen, maar, onder doorspoeling* der laterines — welke doorspoeling, zoo wij goed geïnformeerd zijn, belet werd door werken der Waterstaat, op Rijswijk.

In ieder geval is de Kavallerie-kazerne te Weltevreden niet gedesinfecteerd!

Na nu het onbillijke beschouwd te hebben, dat in het 2e opstel voorkomt, willen wij nog onze bewering ophelderen, dat in de 2 opstellen, doch vooral in het eerste, veel onduidelijks, veel belagchelijks en veel onjuists voorkomt.

En ik wil er nog bijvoegen veel, dat, geschreven met het doel om den Heer L. als een model ter navolging aantebevelen aan andere Geneesheeren, veeleer kan leiden om hem te ridiculiseren in het oog van zijne collega's en supérieuren.

Dat dan de Makassaarsche Courant zeer onduidelijk is in zijn verhaal, zien wij in het opstel van 12 Januarij 1865. Wij zien daar dat:

„Drie oppassers, getrouw aan hun pligt, gevallen zijn, als offers van den hun aangewezen werkkring, terwijl een vierde na dagen lang kampen met den dood mogt herstellen."

Daar nu de infectie-bron, volgens die Courant, in het *kampement* gelegen was, begrijpen wij niet, hoe oppassers die hun werkkring in het Hospitaal hebben, bezwijken door de infectie in het kampement — tenzij, dat hun als werkkring de desinfectatie van dat kampement aangewezen was!

Het is een zeer treurig verschijnsel dat, terwijl bij de *niet gedesinfecteerde* groote Hospitalen op Java *bijna geen* der oppassers van *de cholera-zalen* aangetast zijn, doch wel enkele oppassers van zalen, waar volstrekt geen Cholera-lijders behandeld werden — er bij het kleine Hospitaal te Makasser 4 oppassers zijn aangetast „als offers van den hun aangewezen werkkring." Dit bewijst dat de desinfectatie niet veel helpt. — Op Batavia, waar op de grootste Cholera-afdeeling, zoo wij vermeenen, slechts één oppasser aangetast is, wierp men de ontlastingen en het uitgebraakte dadelijk weg, en reinigde men de kribben en kleedingstukken der Cholera-lijders.

Ofschoon het sneuvelen dier oppassers in en door de dienst op het Cholera-veld zeker voor die arme drommels treurig genoeg is, zoo is het dwaas, zoo veel ophef te maken van dat sterven, *getrouw aan hun pligt en den hun aangewezen werkkring*.

Veronderstelt de Makassaarsche Courant dan, dat die oppassers die dienst hadden *kunnen* weigeren, of zich aan dien *werkkring* onttrekken? — Dan waren zij, zoo als men dat noemt „leelijk de pot ingedwaald."

Onder de onduidelijkheden en belagchelijkheden, die in de beide opstellen voorkomen, willen wij vooral nog noemen: de beschrijving der aandoenlijke Tooneelvoorstelling die *binnen de muren* van het Hospitaal plaats had op 1 Januarij 1865 en „bestemd was om binnen de muren van het Hospitaal", als welbewaard geheim, te verblijven.

Als het waar is, dat die aandoenlijke scène bestemd was, om binnen de muren van het Hospitaal besloten te blijven, dan begaat, naar ons inzien, de Makassaarsche Courant eene groote indiscrétie, met die scène aan het publiek mede te deelen; ze maakt daardoor den Heer L. ridicule en stelt hem bloot aan publieke ridiculisering.

Ik voor mij heb mijne eigene opinie over het doel dier voorstelling, die ik liever niet zal mededeelen.

De Makas. Courant dan zegt, dat, na afloop der morgenvisite „de Officieren en minderen den Heer L. hunne gelukwenschen aanboden, waarop hij allen te zamen riep."

De onduidelijkheid der passage is nu deze:

Waarmede boden zij hem hunne gelukwenschen aan?

Was het met het Nieuwe jaar — was het met de Cholera-Epidemie — of met de desinfectatie, of was het daarmede dat ook hij niet even als de oppassers op het Cholera-veld gesneuveld was?

Terwijl nu verder, volgens de Makass. Courant, de oppassers en Off. v. Gezondheid reeds bijeen waren, riep de Heer L. „allen te zamen."

Wie drommel, mankeerde er dan nog: — alles was immers reeds bijeen?

Of heeft de heer L. toen de zieken, de kettinggangers en de *voorbijgangers* te zamen laten roepen, om de nu volgende plegtige scène door hunne tegenwoordigheid op te luisteren?

Neen, dit laatste is onmogelijk, daar die scène *bestemd* was, om *binnen de muren* van het Hospitaal besloten te blijven.

Nu volgde een verheven oogenblik.

De heer L. die zoo als bekend is, de liefhebberij voor het houden van aanspraken met vele andere groote mannen *gemeen* heeft, hield een speech, niet

Bij Maanlichtglans en zelfverzuchten,
Bij milde geurge bloemenluchten,

zooals wij lezen in *Zuleima* — gedicht door E. W. A. LUDEKING pagina 2! — maar in het volle zonnetje en in een alles behalve geurig of *geurg* Hospitaal. Die speech was dus dubbel verdienstelijk.

In die speech prees en dankte hij allen die zich tijdens de épidemie-tijd onderscheiden hadden door hunnen *onvermoeiden* ijver.

Wij stellen ons de zaâmgeroepenen voor — die zeker, even als in *Zuleima* pagina 9, daarstonden:

Zij staarden toen in zwijgend blikken,
. . . .
Als deed zijn aanspraak hen verschrikken.

Zeker is het, dat de zaâmgeroepenen na die aanspraak de overtuiging hebben gekregen, dat zij zich énorm verdienstelijk hebben gemaakt.

Wat nu den onvermoeiden ijver aangaat, zoo zal de vermoeidheid der oppassers, zeker niet zoo heel groot geweest zijn, daar de Makass. Courant ons zelf zegt, dat de zieken na 2 à 4 uren bezweken. Den ijver van de zieken-oppassers . . . . laat ik buiten kwestie.

Gewoonlijk ziet men dat bij Cholera-gevallen, de overige zieken zich beijveren, om hunne kameraden te helpen — en de oppassers het minste doen.

Daarna reikte de Heer L. aan het mindere personeel geschenken uit in geld en aan den zieken-vader (welken?) in het bijzonder gaf hij een toepasselijk geschenk.

Zijn wij goed geïnformeerd, dan bestond dat toepasselijk geschenk in een „echt-zilveren horlogie."

De geld-uitdeeling had *eene* zeer groote verdienste en wel die, dat die gelden door de Officieren van Gezondheid zelve bijeengebragt waren.

Dat die Officieren van hunne reeds zoo karige — voor hen zelve geheel onvoldoende — bezoldiging nog iets afgezonderd hebben om die plegtigheid op te luisteren, is zeer edel.

Doch dat de Eerstaanwezend Offic. van Gezondheid, die, zelf in mindere rang dienende, zulke financiëele klaagliederen publiceerde in zijne Topographie van Agam, hen in die geldelijke opoffering heeft aangemoedigd, is minder begrijpelijk.

Ik begrijp verder niet, hoe men een horlogie een gepast geschenk noemt voor eene Cholera-Epidemie; alleen begrijp ik mij, dat als de lijders in 2 à 4 uren stierven, de zieken-vader wel een horlogie noodig gehad heeft, om de zieken voor hun dood een fatsoenlijk quantum Cholera-mixtuur integeven.

Maar in den bijbel staat nu „die geeft zal ontvangen."

In vader CATS staat:

„Als 't meisje smijt met tak of blad,
Dat is gezegd, kom foolt mij wat,"

of althans iets in dat genre. (Ik bezit geene editie van vader CATS' werken).

En het is duidelijk, dat, als de Heer L. de verdiensten zijner minderen beloont, het Gouvernement ook de zijnen zal beloonen. — Dat is zoo klaar, als een klontje zelfs.

Dat die geschenken in geld trouwens niet groot waren, blijkt uit het vervolg van het opstel van 12 Januarij 1865, waar wij lezen, dat:

„De onbevreesde en onvermoeide zieken-oppassers niets hebben *nagelaten*, om hunne kameraden bij te staan in de uren van hun lijden en hun dood."

Die arme zieken-oppassers schijnen dus tusschen 1 Januarij en 12 Januarij overleden te zijn *zonder nalatenschap*. Ze hebben zeker de gekregene gelden op Nieuwjaarsdag opgemaakt, toasten drinkende op de gelukte desinfectatie!

Het is trouwens eene dichterlijke vrijheid van de Makassaarsche Courant, dat zij de nalatenschap der zieken-oppassers wil doen dienen, om het lijden hunner kameraden te verzachten. Die nalatenschap toch komt toe aan de wettige erfgenamen van de overledene zieken-oppassers.

Wij willen nog een paar kleinigheden reveleren, die in het tweede opstel, dat overigens veel beter geschreven is, voorkomen.

Die kleinigheden zijn, dat de heer L. verklaard heeft (notarieel?), dat bij elke Cholera een *eerste, grootste* en *gewigtigste* (belangrijkste — voornaamste — onvermijdelijkste — noodzakelijkste — wenschelijk enz. enz.) vereischte is — het *verkrijgen* en *verleenen* van *onmiddelijke* hulp, zelfs in den eersten aanvang der ziekte.

Dit nu is niet alleen waar bij Cholera, maar bij alle mogelijke ziekten, en de éminent-wetenschappelijke verklaring, die de Makassaarsche Courant ons opdischt als een uitvloeisel van het brein van den Heer L. is geheel overbodig, daar iedere leek dit weet. Waarvoor heeft men anders toch overal op Java Cholera-mixtuur disponible gesteld bij wijkmeesters, kampongshoofden, enz.?

Vrij onduidelijk is het overigens, hoe men hulp kan verkrijgen zo der dat die *verleend* wordt of hoe hulp *verleend* en toch niet *verkregen* kan zijn.

Wij zien verder, dat de Heer L. altijd voorzien was van geneesmiddelen als zijn hulp ingeroepen werd, en dat hij daaraan en aan het *onmiddelijk* inroepen van hulp het toeschrijft, dat hij in de buitendienst van 42 lijders geen enkelen verloren heeft.

Wij zeggen hierop, dat niet alleen de Geneesheeren op Java, tijdens de épidemie, evenzeer van geneesmiddelen voorzien waren, maar dat zelfs de meesten hunner die het waarachtig belang der hun toevertrouwde families behartigden, gezorgd hebben, dat in *iedere familie*, die zij behandelden, de noodigste geneesmiddelen voorhanden waren, met duidelijke aanwijzing voor onmiddelijk gebruik.

Op Java behoefde men dus niet eens te wachten, tot men hier of daar den Geneesheer gevonden had.

Tegenover de ons ter navolging aanbevolene maatregelen van den Heer L. raden wij den schrijver van het 2de opstel dezen, door ons genomene maatregel ten sterkste ter navolging aan.

Ik ontken verder de *mogelijkheid*, dat men van 42 *Cholera*-patienten er geen een zoude verliezen. Bij *echte Cholera* varieërt de sterfte altijd van minstens 30 tot 60 pro cent.

Maar als de Cholera-vrees eens onder de burgerij is opgewekt, beschouwt men iedere buikpijn, koliek of diarrhaea als het *begin van Cholera*.

Bij militairen wordt in den regel *ook dadelijk* hulp ingeroepen, *want die hulp is immers kosteloos*, ze kost geen *f* 2½ per visite!

Als nu de Heer L. eene genezingswijze heeft, waarmede hij 42 *echte Cholera-gevallen* in de *buitendienst*, allen hersteld heeft, dan zoude hij door die uitvinding waardig zijn, dat men hem met zes Nederlandsche Leeuwen-ordes tegelijk opsierde.

Maar dan zouden wij hem tevens de vraag doen, waarom hij in de *buitendienst* geen enkelen Cholera-lijder heeft verloren, terwijl hij in het Hospitaal 30 (?) procent verloren heeft??

Of is het dan waar, wat wij gehoord hebben, dat de Heer L. zijn uitmuntende zorgen aan de *buitendienst* heeft gewijd, en dat de Cholera-lijders *in het Hospitaal* meest behandeld zijn door den Officier van Gezondheid der wacht?

In het Hospitaal toch kreeg hij meest versche Cholera-gevallen; — de *ijverige* en *onvermoeide* oppassers, onder toezigt van den zieken-vader hebben stellig de geneesmiddelen prompt volgens het voorschrift ingegeven. — Van waar dan dat verschil tusschen binnen- en buitendienst?

Ik wil daar geene verklaring van geven, schoon die verklaring voor de hand ligt en gun den Heer L. de loftuitingen en dankbare tranen der familie-betrekkingen van hen, die hij in de buitendienst allen van de *echte Cholera* gered heeft.

Wij eindigen dit opstel met de bewering, dat, als de Heer LUDEKING het *eeremetaal* verdiend heeft minstens een vijftigtal Geneesheeren op Java alleen, dit nog veel meer verdiend hebben en wij wenschen den Heer L. voor het vervolg minder onhandige vrienden toe dan de Makassaarsche Courant. — Wij laten het aan ZEdG. gezond oordeel over om te beslissen, of zoodanige artikels niet veeleer den schijn hebben van eene soort van reclame, dan wel van billijke loftuigingen over, op wetenschappelijke gronden gebaseerde, ware verdiensten.

DIXI.

Binnenlandsche Berigten.

Batavia. Men schrijft ons van Palembang:

„Dezer dagen werd de gemeente niet weinig verontrust door het berigt, dat ruim een twintigtal afstammelingen van het verdreven vorstenhuis van Palembang, die onlangs door de overgroote goedheid der regering van hun ballingsoord Ternate waren teruggekeerd, op de graven der Sulthans even buiten de stad zich door een plegtigen eed verbonden hadden, alle Hollanders op konings verjaardag te vermoorden. Een schuitenvoerder had het gehoord en de zaak aangegeven. In verhoor genomen, hebben die Pangerans en Radhens bekend dat dit waar was. Het hoofd van gewestelijk bestuur schijnt door een tweede onvoorzigtigheid op de eerste te stapelen alle gewigt aan deze zaak te willen ontnemen, want na eene vermaning en het afleggen der belofte dat zij het *niet* zouden doen, loopen die lieden vrij rond en zijn er niet beleefder op geworden. Waarom de nakomelingen van den lastigen Sulthan Machmoed Badar Oedin maar niet te Ternate gelaten?"

Landmail Berigten.

Politiek Overzigt.

Te Middelburg is in de plaats van wijlen een heer *van Heemstra* de heer mr. *G. A. Fokker* gekozen, een bekend liberaal.

Bij het afzenden van ons vorig nummer, dachten wij dat, nu nieuwe soliede aannemers met goede borgen voor de Amsterdamsche Kanaal-maatschappij gevonden waren, die maatschappij voor goed was gevestigd. De oppositie schijnt echter niet te rusten. Vele inschrijvers hebben namelijk hunne 10 pCt. niet gestort. De directie riep daarom eene vergadering der inschrijvers bijeen, om de noodige inlichtingen te geven. Het bleek toen, dat men niet had gestort, omdat men verlangde dat de aannemers, die met tien millioen in aandeelen betaald moeten worden, insgelijks tien procent zouden storten, hetwelk natuurlijk niet te verkrijgen was. Die grond van tegenstand is des te grooter, daar men juist op de eerste vergadering gewenscht heeft, die storting niet te doen plaats hebben, om geen overwigt aan de Engelsche op de Nederlandsche aandeelhouders te geven, zoo als dat bij de Rijn-Spoorwegmaatschappij het geval is. Op de vergadering ging het zeer ruw toe, vooral toen, nadat men besloten had eene commissie van onderzoek te benoemen, het bestuur tot leden dier commissie, naast de heeren *Pijnappel, van Eeghen* en *Broms, van Hoëvell* en *Hartsen* voorstelde. Tegen de drie eersten was geen tegenstand. De namen der twee laatsten echter werden door gesis en gefluit begroet: de eerste van de conservatieven, en *par ricochet*, de laatste van de liberalen. Eindelijk handhaafde het bestuur zijn voorstel en werd de vergadering onder het heerschen eener schromelijke verwarring gesloten.

Algemeen Overzigt.

Van onzen Franschen Correspondent.

PARIJS, 26 Januarij 1865.

Mijn laatste overzigt was tamelijk uitvoerig, dewijl ik het tot aan den dag der verzending had bijgehouden, waardoor uw lezers eenige bijzonderheden vernamen, welke elders eerst na een paar weken zouden bekend gemaakt worden. Om u de waarheid te zeggen, heb ik er nu eenigzins berouw over, want daardoor vind ik voor deze keer bitter weinig belangrijks. Neem het dus voor lief!

De tweede kamer in het aartsvaderlijk geregeerde Pruisen heeft de troonrede van Koning Wilhelm niet beantwoord; 't zou slechts verbittering opwekken, meenden Grabow en zijn politieke vrienden. Maar de eerste kamer? Die heeft gevleid, gewierookt, dat het voor v. Bismarck een lust moet zijn geweest, om het te hooren en te zien. Met 84 tegen 6 stemmen is de houding van het gouvernement goedgekeurd! — Als nu Pruissen nog maar vergroot werd, dan zou v. Bismarck volkomen gelukkig zijn. Er bestaat echter weinig kans op. Een inlijving bij Pruisen wordt in Holstein zelf hoe langer hoe minder gewild, en in Duitschland zal zich Oostenrijk met alle kracht tegen zulk een einde van den oorlog verzetten. Frans Jozef heeft evenwel nog steeds te worstelen tegen verdeeldheid in zijn eigen land, en dat zou Pruisen wel eens de voorgestelde taak gemakkelijk kunnen maken. Nog onlangs zag men van die verdeeldheid bewijzen, toen de rijksraad het budget van het ministerie terugzond, met het verzoek om bezuiniging.

Frankrijk blijft voortdurend in eenige spanning door die encyclica, welke de Paus zoo te kwader ure de wereld inzond. De regering heeft de openbaarmaking verboden, 25 bisschoppen reeds hebben hiertegen geprotesteerd, maar het Gouvernement volhardt. Mijns inziens heeft de regering niet voorzigtig gehandeld, toen zij dat verbod uitvaardigde. Was elken geestelijke de vrijheid gegeven, den brief van Pius voor te lezen en te behandelen, dan zouden zeker de meeste liberale katholieken den aanval tegen de hedendaagsche begrippen met onverschilligheid of met tegenzin hebben aangehoord. Doch nu een poging wordt gedaan, om den inhoud voor de menigte geheim te houden, wordt de belangstelling geprikkeld, en menige liberaal treedt als verdediger van Z. H., als aanklager tegen Napoleon op, omdat hij het verbod van het Gouvernement onbillijk vindt.

En 't is niet bij protesten gebleven; eenige geestelijken — b. v. de bisschop van Moulins en de aartsbisschop van Besançon, kardinaal en senator! — hebben zich openlijk verzet, door de encyclica af te kondigen en er nog een paar, voor de regering vrij beleedigende, uitdrukkingen bij te voegen. Allen worden vervolgd, even als hun ambtgenooten in Spanje en Italië, welke zich aan hetzelfde vergrijp schuldig maakten; de partijschappen worden gevoed. De *liberale Bonapartisten* — er zijn nog altijd amphibiën die aan een verbond tusschen het keizerrijk en den vrede gelooven! — verheffen de regering; de *Opinion Nationale* praat van niets minder, dan om de Fransche kerk in het leven terug te roepen, en men hoort zelfs fluisteren van: César, hoogepriester! Napoleon, Paus! — 't Is belagchelijk, want de Paus en de Fransche keizer kunnen elkander niet missen.

Weet gij, wie welligt de Paus der toekomst, Napoleons Paus zal zijn? Kardinaal Andrea, over wien ik u vroeger schreef, als de vertrouweling van Prins Humbert. Diens betrekking tot den vermoedelijken troonsopvolger in Italië blijft even intiem. Den 16den heeft hij bij Prins Humbert gedineerd; een hofrijtuig heeft hem gehaald en teruggebragt; de kardinaal zat naast den zoon van Victor Emanuel en bij den senator Imbriano, den ontwerper van de wet voor het verplaatsen van den zetel des bestuurs naar Florence en een verklaard vijand van Rome. De kardinaal houdt er van om opgang te maken, en 't is waarlijk zijn schuld niet, dat men in het verzet tegen Rome niet verder is gegaan. Hij heeft te Napels den korrespondent van verscheiden Parijsche dagbladen opgezocht, den Heer Erdon, die van zijn kant zooveel moge

lijk den kardinaal ontweek, om vrij te blijven in zijn oordeel. In dit gedwongen onderhoud kwam Erdon dadelijk onverholen voor zijn liberale gevoelens uit, en Andrea glimlachte. Daarna beleed de laatste zijn opinie en zeide o. a.:

„Ik ben een vrijzinnig Italiaan en vriend van vooruitgang; daarom betreur ik de uitvaardiging der encyclica. Ik ben een vriend van de Fransche geestelijkheid. van geheel Frankrijk trouwens; ik ben zelf half Franschman."

Mij dunkt, dat zulke woorden den Paus vrij onaangenaam in de ooren moeten klinken; geen wonder dan ook, dat de kardinaal naar Rome teruggeroepen is!

De laatste berigten uit New-York maken melding van het ontslag aan Generaal Butler verleend. die zoo ongelukkig zijn beleg van Wilmington zag eindigen. Voorts hoort men van voorstellen, door Davis gedaan, om in de Zuidelijke staten de slavernij af te schaffen. De Europesche vrienden der Geconfedereerden verwachten van dezen maatregel veel goeds; zij gelooven, dat Frankrijk en Engeland daardoor zullen geleid worden, om de onafhankelijkheid van het Zuiden te erkennen. Men weet bovendien. dat de agenten van Jefferson Davis in last hebben, om zooveel mogelijk die erkenning te bespoedigen.

Ziedaar alles in 't kort! Twee berigten van treurigen aard alleen vergat ik nog u te melden: Charras en Proudhon zijn gestorven, en Frankrijk treurt! De eerste eindigde zijn leven in het buitenland: — de schrijver van *la Campagne de* 1815, waarin de groote Napoleon te menschelijk, te alledaagsch, te nauwkeurig beschreven werd, moest zijn leven te Bazel eindigen. Hij was verbannen en wilde later geen gebruik maken van de verleende amnestie! hij heeft zelfs bij testament bepaald, dat zijn lijk niet naar het vaderland mag gebragt worden, zoolang de December-man het roer van den staat in handen houdt!

Proudhon, de schrijver van twintig werken, waarvan één enkel voldoende zou zijn, om hem een eervolien naam te verschaffen. is in armoede gestorven; zijn vrienden hebben de begrafenis-kosten moeten betalen. De regering heeft een ijdel magtsvertoon willen maken, toen duizenden zamenkwamen, om den geëerden man ter aarde te bestellen; twee regimenten trokken achtereenvolgens met volle muziek langs het kerkhof, maar de aanwezigen vereenigden zich, stelden zich tegenover de militairen, en de muziek van beide regimenten ....zweeg, en de kolonels verbleekten en salueerden met den sabel. Dat was een schitterende overwinning, een krachtige getuigenis van de achting die den overleden werd toegedragen, een waarborg van hulp voor die twee arme meisjes, welke bij de grafstede van haar vader lagen geknield, en welke het nooit vergeten zullen, dat meer dan 3000 natuurgenooten zamenkwamen, om met haar te treuren over den dood van een edel man. — God zegene haar!

Nederland.

Blijkens eene circulaire, onder dagteekening van 17 December ll., uitgegaan van het departement van staat der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, wordt voortaan van ieder, uit een vreemd land in gezegde staten komende, een paspoort gevorderd, afgegeven door de bevoegde overheid van den Staat waartoe hij behoort, en geviseerd door een diplomatiek of konsulair agent der Unie. Van deze bepaling zijn alleen uitgezonderd landverhuizers, die over zee regtstreeks in een haven der Vereenigde Staten aankomen. *(Staats-Ct).*

— In een parijsche korrespondentie leest men het volgende: „Gij hebt zeker hooren spreken van de uitvinding, gedaan door den landbouwkundige Hooibrink tot vruchtbaarmaking van de korenaren. De keizer, door deze ontdekking getroffen, had zich gehaast aan Hooibrink de ridderorde van het Legioen van eer te schenken, en zes bunders grond in drie keizerlijke pachthoeven te zijner beschikking te stellen, in weêrwil van de kritische aanmerkingen der fransche landbouwers. Een kommissie, wier voorzitter de heer Decaisne is, heeft thans haar verslag ingediend over de uitkomsten gedurende twee jaren met de methode Hooibrink verkregen. Dit rapport, hetwelk waarschijnlijk niet zal openbaar gemaakt worden, eindigt met deze woorden: „De zes bunders grond, in elke der pachthoeven aan den heer Hooibrink toevertrouwd tot het nemen van proeven met de door hem uitgevonden wijze van bewerking, hebben een opbrengst opgeleverd *een weinig minder* dan die der oogsten verkregen door de gewone behandeling." De heer Hooibrink blijft desniettemin gedekoreerd.

— De sterkte der opper-, hoofd- en verdere officieren van het leger bedroeg op 1 dezer:

Opperbevelhebber (Z. M. den koning). — Veldmaarschalk (Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden). — Generaal der infanterie (Z. K. H. de prins van Oranje), tevens inspecteur van het wapen der cavalerie. — Drie luitenants-generaal, waarvan 1 chef van den generalen staf; 1 inspecteur der inf. en 1 inspecteur der art. en 15 generaals-majoor. — (Generalen staf) 3 kolonels, 3 luit.-kolonels, 2 majoors, 11 kapiteins en 4 1ste luitenants. — (Provinciale staf) 6 luit.-kolonels en 4 majoors. — (Plaatselijke staf) 5 kolonels, 1 luit.-kolonel, 4 majoors, 10 kapiteins, 11 1ste luitenants en 5 2de luitenants. — (Wapen der inf.) 10 kolonels, 12 luit.-kolonels, 40 majoors, 229 kapiteins, 395 1ste luitenants en 178 2de luitenants. — (Wapen der caval.) 5 kolonels, 5 luit.-kolonels, 7 majoors, 45 ritmeesters, 58 1ste en 50 2de luit. (Wapen der artillerie) 5 kolonels, 10 luit.-kolonels, 15 majoors, 99 kapiteins, 121 1ste luitenants en 90 2de luitenants. (Magazijnmeesters) 18 majoors, 8 kapiteins, 5 1ste luitenants en 5 2de luitenants. (Korps ingenieurs, mineurs en sappeurs) 3 kolonels, 4 luit.-kol., 7 majoors, 38 kapiteins, 18 1ste luit. en 8 2de luit. (Koninkl. marechaussée) 2 majoors, 4 kapiteins en 4 1ste luit. (Militaire administratie) *a.* Militaire intendants: 1 hoofd-intend. (generaal-maj.), 2 intendanten der 2de kl. (luit.-kol.) 4 onder-intendanten der 1ste kl. (majoors), 6 onder-intendanten der 2e kl. (kapiteins); *b.* kwartiermeesters: 25 kapiteins, 32 1ste luits., 31 2de luits.; *c.* administrateurs van kleeding en wapening: 1 maj., 5 kapit., 11 1ste luits. en 6 2de luits.; *d.* directeurs der mil. hospitalen: 6 kapit. en 2 1ste luits. — (Geneesk. dienst) 1 inspecteur (generaal-maj.), 4 1ste offic. van gez. der 1e kl. (luit.-kolon.) 6 1ste offic. van gez. der 2de kl. (maj.), 32 offic. van gez. der 1e kl. (kapit.); 62 offic. van gez. der 2de kl. (1ste luit.), 36 offic. van gez. der 3de kl. (2de luit.); 5 apoth. 1e kl. (kapit.); 12 apoths. 2de kl. (1e luit.); 10 apoths. 3de kl. (2de luit.). (veterinaire dienst) 7 paardenartsen 1e. kl. (kapiteins); 7 paardenartsen 2e kl. (1e luit.); 7 paardenartsen 3e. kl. (2e luit.)

— Het personeel der zeemagt is voor 1865 uitgetrokken als volgt: 1 admiraal van de vloot, 1 luit.-adm., 2 vice-adm., 4 schoutenbij-nacht, 10 oudste kapt. t. z., 10 kapt. t. z., 20 oudste kapt.-luit. t. z., 20 kapt.-luit. t. z., 40 luit. t. z. 1e. kl. (1ste veertigtal), 40 luit. t. z. (2de veertigtal), 40 luit. t. z. 1e kl., 100 oudste luit. t. z. 2de kl., 120 luit. t. z. 1e kl., 115 adelborsten 1e kl. De administratie telt 3 inspecteurs, 7 oudste officieren 1ste kl., 7 offic. 1e kl., 18 oudste offic. 2e kl., 18 offic. 2e kl., 36 offic. 3e kl,, 16 adjunct-admin., 36 scheepsklerken. Geneesk. dienst: 1 inspect., 1 dirig. offic. van gezondheid 1e en 3e dirig. offic. 2e kl., 14 offic. 1e kl., 60 offic. 2e kl., 25 offic. 3e kl., 1 eerste apotheker der zeemagt. Corps mariniers: 1 kapt. t. z. kommandant, 1 milit. intendant, 48 officieren van verschillenden rang; totaal der sterkte 2161 man. De sterkte der bemanning van de scheepsmagt zal dit jaar bedragen 6045 koppen of met de 10 pCt. boven de vastgestelde rollen in O. en W. Indie, 6373 koppen, waarvan ruim de helft in O. I., in W. I., 308, voor buitenlandsche dienst en verwisseling 1432 en het overige gedeelte voor binnenlandsche dienst.

— Het gezamenlijk getal geboorten in Nederland bedroeg in 1863 124,758, als 64,311 jongens en 60447 meisjes; — het getal sterfgevallen 81,999, waarvan 41,777 van het mann. en 40,222 van het vrouwel. geslacht; — het getal huwelijken 28,006.

Uit eene vergelijking met vorige jaren volgt, dat het getal der geboorten sedert 1850 maar éénmaal (in 1860) beneden het gemiddelde (107,589) gebleven is; — dat het getal sterfgevallen in 1863 slechts eenigermate boven het gemiddelde (81,397) klom;— dat het getal huwelijken in de jongste jaren steeds boven het middencijfer (25,520) is gestegen.

— Er is dezer dagen verschenen een prospectus, van een op te rigten *algemeene bank ter bevordering van den landbouw en de publieke werken.*

Er zullen worden uitgegeven 300 duizend aandeelen op naam groot 500 francs en 750 duizend aandeelen aan toonder, groot 200 francs.

Het Comité van administratie voor Nederland, bestaat uit de heeren Jhr. E. H. A. M. van Asch van Wijck, lid van de tweede kamer der staten-generaal; mr. E. J. H. Borret, lid van den raad van state; mr. J. C. Delbeeck grondeigenaar; Aug. M. J. Hendrichs, lid der firma Gebr. Hendrichs & Co.; jhr. W. G. H. Hovy, kamerheer van Z. M. den koning; Jacq. H. C. van der Kun, lid der firma van der Kun & van Schelle; mr. J. A. Mutsaers, lid van den raad van state; mr. J. J. Rochussen, grondeigenaar; mr. A. J. Royeen, oud-lid van de eerste kamer der staten-generaal; jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt, lid van de eerste kamer der staten-generaal; mr. B. W. A. E. baron Sloet tot Oldhuis, oud lid van de tweede kamer der staten generaal; jhr. A. W. Teding van Berkhout, secretaris der maatschappij tot bevordering van landbouw en veeteelt in Zeeland; baron K. G. W. van Wassenaer, voorzitter der Geldersche Maatschappij van landbouw. Administrateur, gedelegeerd voor Nederland is de heer Dr. J. W. Cramper, te Amsterdam.

Het doel der onderneming wordt in den prospectus aldus aangeduid: „Het vormen van een aanzienlijk kapitaal, groot drie honderd millioen francs, waarvan reeds een zeer groot gedeelte volgeteekend is; dat kapitaal bijeen te brengen uit den overvloed der publieke besparingen, die zich van spekulatie verwijderd houden; dat kapitaal in werking te brengen, om daarmede te bevorderen de oprigting of de uitbreiding van bijzondere krediet-vereeniging, van instellingen van landbouw, van ondernemingen van openbaar nut, als het aanleggen van spoorwegen, het graven van kanalen, het maken van landwegen, de opening of voltooijing van havens, het verfraaijen of vergrooten van voorname steden, enz. en dat alles, door zich voornamelijk te belasten met de plaatsing der aandeelen en obligatien, welke de maatschappijen zullen uitgeven, die tot het bereiken dezer verschillende doeleinden in het leven zullen treden. Daarvoor maakt de bank aanspraak op een bepaald aandeel in de winsten dezer maatschappijen, voor alle onzekere kansen beveiligd. Het hoofddoel der Generale Bank is dus: de in verschillende landen bestaande instellingen of die nog in het leven zullen treden, te patroneeren of door voorschot van kapitaal behulpzaam te zijn, veel meer dan om zelve de operatien en ondernemingen regtstreeks te besturen, wier aantal en belangrijkheid in evenredigheid tot het kapitaal der bank vorderen zouden, dat zij meer op zich nam, dan zij in staat zouden zijn te kunnen uitvoeren.

De middelen om dat doel te bereiken, vindt men vooral in de organisatie zelve der bank, welke beoogt om kapitalen te verzamelen, wars van speculatie-zucht, ten einde deze aan te wenden in ondernemingen, die vertrouwen en zekerheid aanbieden.

— ROERMOND, 8 Jan. Voor eenige dagen viel der Eerw. Zusters tertiaristen van Heythuyzen, eenig huiswerk verrigtende, met twee emmers water van eenen steilen en ongeveer 30 voet hoogen trap; zij brak daarbij het borstbeen en twee ribben, terwijl ook andere inwendige ligchaamsdeelen ernstig letsel ontvingen. Het gevolg van een en ander was dat haar toestand ook aan de ontboden heelkundigen het ergste deed vreezen en er zelfs geen hoop op herstel meer bestond. Geen enkel ligchaamslid kunnende verroeren, lag zij zonder voedsel of drank te kunnen gebruiken, op hare legerstede uitgestrekt en leed sinds een zevental dagen de ondragelijkste pijnen met een engelachtig geduld, toen haar ten derden Kersdage, op haar dringend verzoek en niettegenstaande het nuttigen der H. Hostie met de grootste moeijelijkheid zou gepaard gaan, de H. Communie werd gebragt. Zij communiceerde met de voorbeeldigste godsvrucht, in het volle vertrouwen dat God haar stellig genezen of wel tot zich roepen zou. Haar geloof had niet alleen niet gefaald maar haar vertrouwen werd zelfs op hartroerende wijze beloond, want ziet... kort na het ontvangen der H. Communie lieten de pijnen eensklaps na en kon zij tot elks verwondering hare handen en verdere ledematen bewegen; kortom zij voelde zich volkomen hersteld en rees van hare legerstede op, terwijl van de naauw geneesbare of liever geheel ongeneesbaar geachte verwondingen geen spoor meer te ontwaren was. Wij konstateren dit feit, zonder meer, maar moeten er evenwel bijvoegen dat het de verwondering van al degenen die met de omstandigheden bekend zijn, in de hoogste mate gaande maakt. *(Maas en Roerbode.)*

Engeland.

— Met betrekking tot de geldelijke aangelegenheden in de City bevestigde de *Times* van 13 Januarij een reeds meermalen gemeld gevoelen door de volgende regelen:

„Het bankdiskonto van $5\frac{1}{2}$ is het laagste standpunt sedert November 1863, en ofschoon uit den staat der bankrekening, zoo als die heden voorkomt, blijkt dat deze maatregel (de verlaging van diskonto vereischt werd, aangezien niettegenstaande de betaling der dividenden de reserve, in plaats van verminderd te zijn, zoo als te verwachten was, toegenomen heeft, is het nogtans onmogelijk te hopen dat het lang duren kan, zonder dat eene hernieuwde *rijzende* beweging komt. Voor het oogenblik laat het zich aanzien dat eene vermindering tot 5 pCt. *gedurende een korten tijd* doenlijk worde, doch de buitenlandsche leeningen en de openbare vennootschappen die uitgekomen zijn of binnen kort zullen uitkomen, ontnemen het uitzigt dat de geldmarkt in een normalen toestand terugkeert tot Julij, als wanneer de kwestie van den oogst de aandacht daarop vestigen zal."

Frankrijk.

— Pessimist ben ik over het algemeen niet, uwen lezers is dit uit mijne brieven genoegzaam gebleken, maar toch kan ik niet ontkennen dat de berigten, welke ik heden uit Berlijn ontving, mij zeer zwaarwigtig voorkomen. De toespraak van den heer Grabow wordt als een groote onhandigheid aangemerkt; men vergelijk haar bij een geweerschot vóór den veldslag gelost door een ongeduldigen soldaat. Met veel bekwaamheid heeft de minister von Eulenburg geprotesteerd tegen dezen overdreven ijver om verzoenende openingen te verwerpen, zonder zelfs te weten welke strekking de ontwerpen van wet hebben, die aan de kamer zullen voorgelegd worden. Indien het huis besluit de troonrede niet met een adres te beantwoorden, hetgeen ik echter niet geloof, dan begaat zij een tweeden misslag. Mannen als von Bismarck, die weten te zeggen: „kracht gaat boven regt," zijn gevaarlijk als zij hunne woorden door daden doen volgen. De geschiedenis is daar om ons te leeren, dat de parlementen niet bij magte zijn den strijd tegen eenige goed gedisciplineerde en vastberaden bataillons vol te houden. Staatsgrepen worden gedaan, en gelukken zij, dan vergeet het volk al zeer spoedig de slagtoffers.— Wat Oostenrijk betreft, blijft de kommissie van financiën uit het huis der afgevaardigden hardnekkig strijd voeren, dan zal het huis ontbonden worden. — Prins Frederik Karel van Pruissen, thans te Weenen, heeft, naar het schijnt, in last met niemand anders dan met den keizer zelven te handelen, en is bereid konsessiën te doen in zake de Elbe-hertogdommen. Zijne tegenwoordigheid in de oostenrijksche hoofdstad baart daar veel opzien.

Gemengde Berigten.

HOORN, 9 Jan. Gepasseerden Zondag avond, ten 10 ure, viel er in onze stille stad eene ontmoeting voor tusschen vijf onderofficieren van het alhier garnizoen houdend bataillon infanterie en een aantal ingezetenen. Bedoelde onderofficieren, zich in een danshuis bevindende en met de daar zijnde meisjes dansende, wekten de jalouzie der burgerlijke habitués van bedoeld huis op. Twee onderofficieren werden bij hun vertrek op eene der bruggen door een 30tal burgers opgewacht en aangevallen. Daar de overmagt te groot was, zou het voor de militairen noodlottig hebben kunnen afloopen, indien niet drie anderen ter hunner adsistentie waren toegeschoten om gemeenschappelijk te ageren. Daar de menigte tot ruim 300 aangroeide, moesten de onderofficieren retireren. Zij weken, zich verdedigende, naar het politiebureau om aldaar hulp in te roepen, en zijn vervolgens naar de kazerne geëskorteerd. Alles is zonder verwondingen afgeloopen. Dank zij den ijver en de zorgen van den kommissaris van politie, is de rust verder bewaard gebleven. *(Amst. Ct.)* — BRIELLE, 11 Jan. In het naburig dorp Rockanje heeft een zeer opmerkenswaardig voorval plaats gehad. Een meisje aldaar door de armen besteed, verliet op Donderdag namiddag den 29 December, uit vrees voor straf, het huis en nam de wijk naar een naburig bosch. Dienzelfden avond en de twee volgende dagen zocht men te vergeefs, toen men Zondag 1 dezer het meisje nog levend vond liggen tegen eene doornenheining, in eene weide nabij het bosch. Het was den gemeente veldwachter gelukt, het meisje na lang zoeken te vinden. Op zijne vraag: wat doet gij hier? zeide zij: geef mij wat drinken; en op de vraag: hoelang zij daar had gelegen, antwoordde zij sedert gisteren, want het is immers Vrijdag. Genoemde veldwachter nam het meisje dat niet kon staan of gaan, naar zijne woning, en door veel zorg mogt het hem gelukken het geheel tot haar bewustzijn terug te brengen. Het heeft dus drie dagen en drie nachten in de laatste strenge vorst zonder voedsel of drinken doorgebragt. — Bij gelegenheid dat de politie te Herchies in Belgie hare nachtelijke ronde deed, vond zij na den tijd door de wet geoorloofd, het meerendeel van de schepenen en van den gemeente-raad in de herberg. — Een fransch dagblad verhaalt van eenen landbouwer die gewoon was om het peetschap aan te nemen, zoo dikwijls dit hem aangeboden werd. Het gevolg hiervan was, dat op den laatsten nieuwjaarsdag 21 peetkinderen hem kwamen gelukwenschen en dat hij die nevens zijne vijftien kinderen aan zijne tafel ontvangen moest, in gezelschap van al de moeders en zusters die zijne peetkinderen vergezelden. Een geheel varken en een ton bier waren voor zijne 80 gasten niet genoeg, en des avonds kwam hij wagens te kort, om degenen die niet loopen konden naar huis te bezorgen. — Onlangs stierf in Pruissen een onderwijzer, die een inkomen had van 48 thalers. Bij zijn dood was er niets in huis en zijne vrouw en kinderen waren zoo naakt, dat zij het huis niet verlaten konden. Dat is de gezegende vrucht der Bismarcksche regering en eene proeve van het geluk, dat er gesmaakt wordt onder een koning door Gods genade. — De paus heeft bij gelegenheid van nieuwjaar eenige duizende sigaren uit Havana present gekregen. Daar Z. H. echter niet rookt, heeft de paus ze op zijne beurt aan den generaal *de Montiello* cadeau gegeven. — 15 Jan. werd in eene kerk te Santiago (in de Pireneën) een feest gevierd, bij welke gelegenheid het altaar versierd was met eene menigte vazen, waarin men kunstbloemen had geschikt en met guirlandes van ligt ontvlambare stof. Door het omvallen van eene waskaars vloog in een oogenblik het altaar in brand en waarschijnlijk ware de kerk een prooi der vlammen geworden, indien men niet geslaagd was om dien, met eenige emmers water te blusschen. Door het gedrang der menigte om buiten de kerk te komen, werden een aantal personen gewond. — Zondag morgen 15 Januarij ten 4 ure is door eene hevige stormvlaag te Londen, de schoorsteen der fabriek van machinerien en koperwerken, toebehoorende aan de firma *Pontifex & Co.* (Fleetstreet) omgeslagen, met dat gevolg dat de geheele werkplaats der gieterij totaal vernield werd. Het ergste was intusschen, dat het kolossale vierkante gevaarte, hetwelk gedurende dertig jaren alle stormen getrotseerd had, voor het grootste gedeelte nederkwam op een logement, waar 30 à 40 personen te bed lagen. Vijf daarvan zijn zwaar gewond. Uit den gevel der tegenoverstaande fabriek van de firma *Harris*, werd door dit ongeval een groot gedeelte van het muurwerk uit elkander geslagen, terwijl nog een ander huis aan den eenen kant nagenoeg verpletterd werd. Opmerkelijk is het dat een aantal personen in het logement behouden zijn gebleven, juist doordien zij te bed lagen. Bij den schok dien het gebouw onderging, sloegen namelijk de vloeren der bovenverdiepingen tot aan de eene zijde met een enkelen ruk naar de benedenste verdieping om. Ten gevolge daarvan kantelden de slaapplaatsen en raakten de daarin aanwezigen onder het beddegoed, waardoor zij, zoowel als door het in den val medegesleepte beschotwerk der slaapplaatsen enz., tegen de daarop nedervallende balken, steenen en dakpannen beveiligd werden. De meeste dezer personen zijn dan ook ongedeerd uit de puinhopen op den beganen grond te voorschijn gehaald.

Handelsberigten. De handel in Indie en China heeft in eene memorie er op aangedrongen, dat de mail voortaan iedere Vrijdag zal worden verzonden.

— De geldmarkt is williger geworden en eene verlaging van het disconto tot 5% wordt verwacht. Shirtings enz. te Manchester steeds dalende. — Katoen $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ d. per ℔ gerezen. — Suiker 1 tot 2 s. per cwt. gedaald. — Koffij; Plantation gedaald per cwt; Native lager. Rijst 3 d. per cwt. gerezen — Kamfer 5s. gerezen — Cassia Lignea 1e qualiteit prijshoudend, ordinaire 2 tot 3 s. per cwt. goedkooper. Koko-notenolie £ 2 per ton gestegen. Markt vast — Cubeben aanzienlijke verkoopen bij 15 s. per cwt. daling. Damar vast — Getah Pertja. Singapore 1 s. 3 d. — Pinang 1 s. $1\frac{1}{2}$ d. tot 1 s. 2 d. — Notenmuskaat 1 tot 2 d. per ℔ lager. — Peper zonder verandering. — Rotting weinig voorhanden, maar gewild.

Laatste Telegraphische Dépêches.

Turin, 24 Januarij. In de zitting der Kamer van afgevaardigden op gisteren heeft de heer Ricasoli ter gelegenheid van de beraadslagingen over de enquête omtrent de onlusten te Turin in September, tot eensgezindheid aangemaand en het gevaar aangetoond om die feiten tot een onderwerp van beraadslaging te maken. Italie moet niet in eigen boezem twisten, maar hervormen. Turin behoeft zich niet te verdedigen; geheel Italie heeft den rouw van Turin gedeeld. Hij stelde tevens eene gemotiveerde orde van den dag voor, luidende: „de kamer, overwegende dat het parlement in de gegeven omstandigheden uitsluitend behoort te denken aan eene reorganisatie des lands; dat de herinnering aan vroegere gebeurtenissen de kalmte van beraadslaging storen kan, die zoo zeer noodig is, en dat Turin zich genoeg opofferingen voor Italie getroost heeft en zich gedurende de beraadslagingen over de verplaatsing der hoofdstad naar Florence, genoegzaam heeft doen kennen, dat het geen verwijt te duchten heeft plaatselijk belang na te jagen, — gaat over tot de orde van den dag."

Na eenige beraadslaging wordt het voorstel van den heer Ricasoli ondersteund door de ministers van binnenlandsche en van buitenlandsche zaken, die de kamer uitnoodigden, om hare grieven aan het vaderland te brengen.

Het voorstel van den heer Ricasoli wordt d[…] hoofdelijke omvraag gebragt en aangenomen me[…]gen 67 stemmen, terwijl 12 leden zich van de [...] onthielden.

Ital. Leening 65,10.

Madrid, 25 Januarij. Volgens de *Noticias* [...] ministerie heden besloten van de wet tot vooruit[…] van belastingen, eene kabinetskwestie te maken.

Weenen, 24 Januarij. In de zitting der kamer van den rijksraad op gisteren, is het voo[…] het verzoek van den ex-dictator in Polen Langiewi[…]kende tot vrijlating, met dringende aanbeveling[…] regering te verzenden, met nagenoeg algemeene [...] aangenomen. Op het voorstel van den heer Mühl[…] het verzoek tot in vrijheid stelling tot alle geïn[…] Polen uit te strekken, gaf de minister van politie[…] woord, dat het ontslag der geïnterneerden bij de[…] reeds een besloten zaak was en het nog slechts a[…] de geldkwestie aankwam.

Berlijn, 24 Januarij. De zitting der tweed[…] werd heden door een talrijk publiek op de tribu[…] gewoond. Van wege het ministerie werd verkla[…] de verkiezing van den heer Saucken Julienfelde [...] kandinaat) onwettig is en dat de regering dus een[…] verkiezing bevolen had. De president gaf daarop[…] nen, dat aangezien de heer Saucken verklaard h[…] hij het mandaat niet aannam, de zaak daarmede [...] gedaan. De debatten over het adres namen da[…] aanvang. Een voorstel om daaromtrent tot eene v[…] over te gaan, uithoofde van ongesteldheid des he[…]chensperger, werd van de hand gewezen. De ra[…] de heer Twesten sprak tegen het aanbieden van e[…] in het algemeen, als zijnde nutteloos en alleen ver[…] opwekkende. De heer Osterrath verdedigde het ad[…]chensperger, de heer Wagner het zijne. Hij was v[…] deel dat de kamer de aangeboden hand des koni[…] mogt afwijzen. Hij beweerde verder, dat de k[…] land in dezelfde politieke gesteldheid als Denemark[…] te brengen, daar het eene in de Pruissische grond[…]wezige leemte wilde aanvullen door iets te ontlee[…] het onjuist verstane staatsregt van andere land[…] minister van binnenl. zaken erkende de gematigdh[…] den referent. Het hoofdpunt van het geschil is, ze[…] de militaire kwestie. Het ministerie had den toest[…] zijne komst aan het bewind, dus gevonden en d[…] in het leven geroepen; het is dus verpligt dien te [...] zonder afbreuk te doen aan de regten der kroon. [...]ning, zoo ging hij voort, wil in de reorganisatie [...] mee op geen enkel punt toegeven. Hij wenschte [...] de kamer een ander onderwerp voor haar regt [...] budget toe te staan, mogt kiezen. Ten slotte we[…] ontwerpen Reichensperger en Wagner afgestemd.

Berlijn, 24 Januarij. Bij de debatten over h[…] van antwoord in de eerste kamer, heeft de minis[…]sident verklaard dat de tweede kamer door het be[…] September 1862 den weg om tot een compromis [...] regering te geraken, heeft verlaten, in weêrwil [...] constitutie een compromis noodzakelijk maakt, aa[…] in den staat drie factoren zijn, die gelijke regten [...] De tegenwoordige regering heeft het conflict ge[…] zooals het nu bestaat. De tweede kamer wil nu de[…]sing van het conflict zoeken in de opheffing van [...] organisatie der armee, hetgeen onmogelijk is. Ten [...] van de buitenlandsche politiek is een ontijdige op[…] making der bestaande plannen onmogelijk. De m[…] kan alleen verzekeren dat Pruissens belangen niet [...] oog verloren zullen worden en dat het Pruissisch[…] niet vergeefs gevloeid zal hebben. Ten slotte is het[…] met 84 tegen 6 stemmen aangenomen.

Marseille, 24 Januarij. Via Toulon zijn nade[…]zonderheden ontvangen betreffende het verbranden v[…] Britsche admiraalschip *Bombay*, ter reede van Monte[…] den 15 Dec. ll., welk schip, niettegenstaande alle[…] van de zijde der Engelsche en Fransche eskaders [...] ongeval door eene kruidontploffing in de lucht is ge[…]gen, met het gevolg dat daarbij 93 man zijn omgek[…]

Aangekomen en vertrokken Perso[…]

AANGEKOMEN.

F. Brickmann, Wed. Simonet, W. M. Smit, M. [...] en echtgenoot, Verloop, C. P. Ramberg.

VERTROKKEN:

W. de Jong, E. L. Grasshoff, T. G. Klatt, H. [...]

Burgerlijke Stand te Samarang.

van af den 10den t/m den 17den Maart 1865.

IN ONDERTROUW AANGETEEKEND:

A. J. E. van Dugteren met H. G. G. Cannaart[…] Teeuwsen met J. E. von Stracka, A. H. Gregori[…] A. F. G. Schubert, O. Quapp met A. H. Voorbe[…] Vermond met L. H. Olmeijer, H. J. ten Have m[…] Offers.

GEBOORTEN:

R. T. Rusman, geb. Bastiaans, zoon.

OVERLIJDEN:

A. Mandersloot, vrouwelijk oud 36 j.— A. O. [...]kert, mannelijk oud 16 j.— C. A. Hussing, mannelij[…] 28 j.— Kersten, mannelijk oud 52 j.— E. L. T[…] mannelijk oud 26 jaren.

Marktprijzen te *Samarang.*

Koffij, ƒ 40 — p. pic geboden.
Suiker, No. 16 ƒ $14\frac{1}{2}$.— per pic. geboden.
Indigo ƒ 4.— à ƒ $4\frac{1}{2}$ p. Amst. ℔ van goed tot fraai.
Rijst, No. 1 ƒ 270.— à ƒ 295.— } per kojang van 28
„ carga ƒ 230.— à ƒ 260.— } pikols zonder zakken.
Koe-Huiden, ƒ 52.— } per codie.
Buffel-Huiden, ƒ 46.— }
Staartpeper nog niet ter markt.
Klapper-Olie, ƒ 25 — } per picol.
Katjang „ „ 25 — }
Rotting, ƒ 13.— per pic.
Wisselkoers op Nederland 104%.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

LIJDENS-OVERDENKING.

ZONDAG den 19den MAART 1865,
des voormiddags te half negen ure,
Ds. DE GAAY FORTMAN.

LIJDENS-OVERDENKING.

WOENSDAG den 22sten MAART 1865,
des avonds ten half zeven ure,
Ds. DE GAAY FORTMAN.

NEDERDUITSCH.

ROOMSCH-CATHOLIEKE EEREDIE[NST]

ZONDAG den 19den MAART 1865,
Eerste H. DIENST, *'smorgens 7 ure.*
HOOG DIENST, *om half negen ure.*
LOF, *'savonds om half zes ure.*

Op WOENSDAG den 22sten MAART,
zal 'smorgens te half 8 *ure,*
Godsdienst-oefening gehouden worden met *Meditatie*
in *'t Maleisch.*

Van elk ongeteekend artikel in dit Blad voorkomende, hetwelk blooте nieuwstijding of aankondiging bevat, is de schrijver voor d[…]

DE REDAK[TIE]

Gedrukt en uitgegeven bij de Groot, Kolff & Co., Samarang.